

Sveučilište u Zagrebu
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Samoanaliza

**SAMOANALIZA
EDUKACIJSKO-REHABILITACIJSKOG FAKULTETA
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU**

- PRILOG -

2008. – 2013.

Zagreb, siječanj, 2014.

Kazalo

1. Prilog 1.1. Strateški plan razvoja Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2014. - 2018.	3
2. Prilog 5.1. Strateški program znanstvenih istraživanja Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2014.-2018.	28
3. Prilog 5.2. Popis znanstvenih radova proizašlih iz međunarodne suradnje nastavnika i suradnika, a u kojima se kao koautori pojavljuju i inozemni znanstvenici	44
4. Prilog 5.3. Sažeci 10 najznačajnijih znanstveno-istraživačkih projekata aktivnih u posljednjih 5 godina (MZOS projekti)	46
5. Prilog 5.4. Centar za rehabilitaciju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu	52
6. Prilog 6.1. Letak za strane studente	58

Prilog 1.1.

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA EDUKACIJSKO-REHABILITACIJSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU 2014. - 2018.

Zagreb, prosinac 2013.

Strateški plan razvoja Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta pripremio je Povjerenstvo za izradu Strateškog dokumenta Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, imenovano na 1. izvanrednoj sjednici Fakultetskog vijeća 22. listopada 2012. godine, u sastavu:

prof.dr.sc. Draženka Blaži, voditeljica Studijskih programa Logopedija

izv.prof.dr.sc. Daniela Bratković, prodekanica za znanost

izv.prof.dr.sc. Emica Farago, predsjednica Povjerenstva za upravljanje kvalitetom

doc.dr.sc. Martina Ferić Šlehan, prodekanica za nastavu

prof.dr.sc. Lelia Kiš-Glavaš, voditeljica Studijskih programa Rehabilitacija i Edukacijska rehabilitacija

doc.dr.sc. Valentina Kranželić, voditeljica Studijskih programa Socijalna pedagogija

prof.dr.sc. Ljiljana Mikšaj-Todorović, dekanica.

Priprema strateškog dokumenta odvijala se uz stručno vođenje i podršku prof. dr. sc. Željka Dobrovića, a od lipnja 2013. godine u proces izrade Strateškog dokumenta uključila se i prof. dr. sc. Antonija Žižak u ulozi novoimenovane dekanice za naredno mandatno razdoblje.

Strateški plan razvoja Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu za razdoblje 2014. – 2018. usvojilo je Fakultetsko vijeće na 3. redovitoj sjednici održanoj 23. 12. 2013. godine.

1. Uvod

1.1. Jučer i danas Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta

Razvoj profesionalnog identiteta struka usmjerenih na rad s osobama s teškoćama u razvoju, osobama s invaliditetom te osobama s problemima uključivanja u društvo slijedi općevažeće pravilo po kojem je povijest odnosa društva prema osjetljivim skupinama istovremeno i povijest odnosa prema stručnjacima koji s njima žive i rade. Nove spoznaje različitih znanstvenih disciplina tek su u drugoj polovici XX stoljeća ukazale na punu složenost razvojnih teškoća, potreba i ljudskih prava tih osoba. Slijedom toga i potreba za visokoškolskim obrazovanjem stručnjaka koji rade u području odgoja, obrazovanja, skrbi i zaštite te rehabilitacije osoba s teškoćama u razvoju, osoba s invaliditetom te osoba s problemima uključivanja u društvo, relativno je kasno prepoznata.

U našem visokoškolskom prostoru o tome svjedoči Odluka o osnivanju *Visoke defektološke škole u Zagrebu*, koju je Sabor Narodne Republike Hrvatske donio 10. srpnja 1962. Prema toj Odluci, defektolozi se obrazuju za "dijagnostiku, terapiju i rehabilitaciju osoba sa smetnjama u psihosomatskom razvitku". Visoka defektološka škola primljena je u sustav sveučilišnog visokoškolskog obrazovanja u svibnju 1965. godine i time postala jedna od sastavnica Sveučilišta u Zagrebu. Znanstveno-nastavno vijeće Sveučilišta u Zagrebu donijelo je 1973. godine Odluku o prerastanju Visoke defektološke škole u *Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu*. Ovu Odluku potvrdio je Sabor Republike Hrvatske na sjednicama Prosvjetno-kulturnog vijeća od 13. lipnja 1973. i Republičkog vijeća od 20. lipnja 1973. godine. Daljnji razvoj u području društvenih, humanističkih i biomedicinskih znanosti imao je značajan utjecaj na odnos društva prema osjetljivim skupinama pa time i na potrebu za promjenom naziva Fakulteta. Novi naziv - Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet predložen je na sjednici Fakultetskog vijeća održanoj 18. srpnja 1996. godine i potvrđen na sjednici Upravnog vijeća Sveučilišta u Zagrebu održanoj 14. travnja 1998. godine. Nakon te odluke Fakultetsko vijeće je 14. travanj izabralo za Dan fakulteta.

Danas je Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu jedina visokoškolska institucija u Republici Hrvatskoj koja ustrojava i izvodi sveučilišne studijske programe logopedije, rehabilitacije/edukacijske rehabilitacije i socijalne pedagogije te razvija znanstveno-istraživački i visokostručni rad u polju edukacijsko-rehabilitacijskih znanosti i logopedije.

Upravljanje Fakultetom regulirano je Statutom usvojenim 2005. godine. Uz dekana i Fakultetsko vijeće značajnu ulogu u određivanju smjera razvoja Fakulteta ima i dekanski kolegij (dekan, prodekan za nastavu, prodekan za znanost i tajnik Fakulteta), koji po potrebi djeluje u proširenom sastavu. Posebne ustrojbene jedinice Fakulteta (odsjeci, Kabinet za tjelesni odgoj i rekreaciju, Zavod za edukacijsko-rehabilitacijska istraživanja, Centar za rehabilitaciju - zaduženi za nastavni, znanstveno - istraživački i stručni rad - te knjižnica i tajništvo), iniciraju, predlažu i provode odluke dekana i Fakultetskog vijeća. Rad Fakulteta, osim Statutom, reguliran je i unutarnjim aktima te odlukama dekana i Fakultetskog vijeća. U posljednjih nekoliko godina uviđa se da postojeći ustroj Fakulteta nije u potpunosti prikladan okvir za razvoj svih njegovih djelatnosti. Na temelju odluke Fakultetskog vijeća, tijekom 2012. i 2013. godine intenzivno se radilo na iznalaženju prikladnijih načina ustroja, onih koji će osigurati bolje praćenje i unapređenje kvalitete nastavnog, znanstveno-istraživačkog i stručnog rada.

Osiguravanju kvalitete upravljanja na Fakultetu doprinose stalna (povjerenstva, odbori) i povremena radna tijela (radne skupine) Fakultetskog vijeća. Povjerenstvo za upravljanje kvalitetom imenovano je po prvi put 2007. godine te sada djeluje u skladu s Pravilnikom o sustavu osiguravanja kvalitete Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, koji je usvojen na 6. redovitoj sjednici Fakultetskog vijeća održanoj 25. ožujka 2013. godine. Fakultetskom vijeću Povjerenstvo redovito dostavlja godišnje izvješće o svom radu i godišnji plan aktivnosti. U prethodnom razdoblju glavnina aktivnosti Povjerenstva bila je usmjerena na područje kvalitete nastave (sudjelovanje u radu Odbora za nastavu,

organizacija, provođenje i analiza studentskih anketa za procjenu nastavnika). Prepoznata je potreba da Povjerenstvo cjelovitije planira te intenzivnije prati, organizira i provodi aktivnosti na svim područjima unutarnjeg osiguravanja i unapređenja kvalitete (nastavna, znanstvena, istraživačka i stručna djelatnost, mobilnost i međunarodna suradnja, informacijski sustav, javnost djelovanja, administrativna djelatnost). U narednom razdoblju posebno značajnim ocjenjuju se aktivnosti Povjerenstva u praćenju svrhovitosti i dostupnosti informacija na mrežnoj stranici Fakulteta te usklađenosti djelovanja Fakulteta s ESG standardima za unutarnje osiguranje kvalitete.

Navedeni te brojni drugi aspekti unutarnjeg razvoja čine proces upravljanja Fakultetom puno složenijim i zahtjevnijim u usporedbi s prethodnim razdobljima. Tome značajno pridonose i zahtjevi koje odgovarajuće nacionalne i europske institucije/službe u području znanosti i visokog školstva svakodnevno postavljaju pred visokoškolske institucije. Slijedom navedenog Fakultetsko vijeće Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta zaključilo je na 1. izvanrednoj sjednici Fakultetskog vijeća održanoj 22. listopada 2012. godine da je neophodno pristupiti izradi Strateškog dokumenta kojim bi se osiguralo upravljanje Fakultetom temeljem vrijednosnog okvira i strateških ciljeva usklađenih, kako s nacionalnim i međunarodnim standardima kvalitete, tako i s potrebama razvoja svih stručnih disciplina i znanstvenih polja za koje je Fakultet odgovoran.

1.2. Polazišta za izradu strateškog plana razvoja

1.2.1 Nastava i studenti

Razvoj i izvođenje studijskih programa jedna su od glavnih zadaća Fakulteta. Na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu izvode se tri preddiplomska studijska programa – Rehabilitacija, Socijalna pedagogija i Logopedija - i tri diplomski studijski programa – Edukacijska rehabilitacija, Socijalna pedagogija i Logopedija. Svi studijski programi izvode se prema načelima Bolonjske deklaracije. Osim preddiplomskih i diplomskih studija, nastavna se djelatnost odvija putem jednog znanstvenog poslijediplomskog doktorskog studija pod nazivom „Prevenicijska znanost i studij invaliditeta“ koji je započeo akademske godine 2008./2009., te putem jednog poslijediplomskog specijalističkog studija „Rana intervencija u edukacijskoj rehabilitaciji“ koji je započeo s izvođenjem akademske godine 2006./2007. Na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu u ovom trenutku studira 813 studenata na preddiplomskim i diplomskim studijima te njih 79 na poslijediplomskim studijima.

Zadnjih godina, ulaganjem u razvoj sustava osiguranja kvalitete u visokoškolskim ustanovama zahtjevi na području kvalitete nastavnog procesa jasno se definiraju te time proces unapređenja nastave čine jednostavnijim. Važno područje koje se u posljednje vrijeme razvija kao nova paradigma u obrazovanju vezana uz Bolonjski proces je učenje i obrazovanje usmjereno prema studentu (*student-centered learning*) što je temelj unapređenja kvalitete studijskih programa na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu.

Od početka izvođenja preddiplomskih i diplomskih studijskih programa po načelima Bolonjske deklaracije, svi su studijski programi prošli proces revizije na Sveučilištu u Zagrebu 2008. godine. Revizija programa se uglavnom odnosila na prikladniju preraspodjelu ECTS bodova (usklađivanje studentskog opterećenja sa zahtjevima predmeta), preraspodjelu načina održavanja nastave te promjenu naziva predmeta (manje izmjene i dopune programa, promjena do 20%). Diplomski studijski program Edukacijske rehabilitacije je 2011. godine još jednom prošao kroz proceduru na Sveučilištu za manje izmjene i dopune zbog uvođenja novog izbornog predmeta.

Iz povratnih informacija studenata o provedbi bolonjskog procesa na Fakultetu¹ moguće je zaključiti kako u samom nastavnom procesu studenti vide pozitivne, ali i one negativne strane. Općenito, rezultati pokazuju zadovoljstvo studenata implementacijom bolonjskog procesa (posebice u odnosu na kvalitetu predavanja). Rezultati, međutim, otkrivaju i područja u koje je potrebno ulagati poput informiranja studenata o ključnim segmentima bolonjskog procesa, rada administracije, mobilnost studenata, pridavanja većeg značaja rezultatima evaluacije rada nastavnika, dostupnosti literature na hrvatskom jeziku te poticanja na istraživački rad studenata.

Analizom stanja na Fakultetu, a u odnosu na izvođenje studijskih programa postavljeni su strateški ciljevi u području unapređenja nastavnog procesa, povećanja međunarodne aktivnosti i podizanja kvalitete poslijediplomskih studija. Iako je, u zadnjih nekoliko godina dosta napravljeno u smislu podizanja kvalitete programa, potreba za daljnjim razvojem programa, metoda poučavanja i resursa je evidentna. Posebice se to odnosi na unaprjeđenje sadržaja programa i načina poučavanja u odnosu na očekivane razine ishoda učenja (postavljene u skladu s Hrvatskim klasifikacijskim okvirom), ulaganje u resurse za učenje i potporu studentima te ulaganje u ostale resurse koji će podržati navedeno (ljudske resurse, prostor, opremu). Povećanje prakse međunarodne aktivnosti na području nastave, kao jedne od manje razvijenih praksi na Fakultetu, svakako bi doprinijela povećanju kvalitete obrazovnog procesa kako i prepoznatljivosti Fakulteta u međunarodnom kontekstu.

1.2.2. Znanstveno istraživački rad

Znanstveno istraživački rad ključna je odrednica razvoja Edukacijsko-rehabilitacijskog Fakulteta kao sveučilišne znanstvene i visokoškolske institucije. Taj se znanstveno-istraživački identitet na domaćoj i međunarodnoj razini kontinuirano potvrđuje i unapređuje kroz relevantna znanstvena istraživanja/projekte; objavljivanje znanstvenih publikacija; znanstveno izdavaštvo fakulteta (znanstveni niz; časopisi: *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja* (HRRRI) i *Kriminologija i socijalna integracija* (KSI) – oba su indeksirana u više relevantnih međunarodnih bibliografskih baza; Logopedija); organiziranje i sudjelovanje u znanstvenim skupovima; izvođenje znanstveno-utemeljenih poslijediplomskih studija; aktivno članstvo u međunarodnim znanstvenim organizacijama i uredništvima znanstvenih časopisa te ostale znanstvene aktivnosti.

Djelatnici Fakulteta aktivni su i u promotivnim znanstvenim aktivnostima koje pridonose prepoznatljivosti pojedinih znanstvenih polja i grana, kao i Fakulteta u cjelini. Te aktivnosti uključuju: stručno-znanstvene skupove i okrugle stolove s ciljem prezentiranja znanstvenih spoznaja, rezultata istraživanja i znanstvenih projekata te mogućnosti njihove primjene u stručnim politikama i praksi; edukativne programe i dane otvorenih vrata; izdavanje znanstveno popularnih publikacija; medijske nastupe, itd.

Projektna se aktivnost do prije nekoliko godina većim dijelom realizirala uz financijsku potporu namjenskih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. Obustavljanjem natječaja na tom polju, u većoj se mjeri koriste druge mogućnosti ugovaranja nacionalnih, kao i međunarodnih kompetitivnih projekata. Tako su neki projekti financirani iz Fonda za razvoj Sveučilišta u Zagrebu, Fonda Jedinstvo uz pomoć znanja (UKF) te IPA istraživačkog programa. Brojni su projekti financirani iz drugih nacionalnih izvora. Odvijaju se prvenstveno uz potporu ministarstava Republike Hrvatske nadležnih za područja stručne djelatnosti Fakulteta (Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, bivše Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti te sadašnje Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo socijalne politike i mladih), Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, UNDP i UNICEF ureda za Hrvatsku, gradova i županija gdje su se istraživanja provodila, kao i uz potporu

¹ Istraživanje provedeno tijekom akademske godine 2012./2013.

gospodarskih subjekata. Dobivena je i aktualna sveučilišna financijska potpora istraživanjima u okviru namjenskog višegodišnjeg institucijskog financiranja znanstvene djelatnosti, ugovorenog s MZOS.

Budući da Fakultet do sada nije donosio poseban strateško-razvojni dokument, jedno od ključnih uporišta njegova djelovanja u zadnjih pet godina bila je Istraživačka strategija Sveučilišta u Zagrebu 2008.–2013., čije je težište na ostvarivanju istraživačke izvrsnosti priznate na međunarodnoj razini i nastave temeljene na istraživanjima koja obrazuje buduće nositelje razvitka znanosti i umjetnosti, kao i nositelje društvenoga razvitka u cjelini.

U tom kontekstu je, u novije vrijeme, bilo i više uključivanja u interdisciplinarne i međunarodne projekte, u okviru kojih se ostvaruju mogućnosti za uspoređivanje različitih teoretskih polazišta i novih istraživačkih metoda i pristupa, kroz poticanje suradnje na prvi pogled raznorodnih disciplina, pojedinaca i institucija.

Znanstveno-istraživačka djelatnost Fakulteta svrstana je u područje društvenih znanosti. Do 2008. godine Fakultet je pripadao polju odgojnih znanosti, s granama: defektologija i logopedija. Pravilnikom o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama iz 2009. godine znanstvena djelatnost Fakulteta razvrstana je u dva nova znanstvena polja:

1. Polje: edukacijsko–rehabilitacijske znanosti (grane: inkluzivna edukacija i rehabilitacija; poremećaji u ponašanju).
2. Polje: logopedija (grane: komunikacijski i jezični poremećaji i specifične teškoće učenja; glasovno-govorni poremećaji; oštećenja sluha i poremećaji gutanja i hranjenja).

U okviru Zavoda za edukacijsko-rehabilitacijska istraživanja već dugi niz godina vrlo aktivno i uspješno, na domaćoj i međunarodnoj razini prepoznatljivo, djeluje nekoliko specijaliziranih jedinica koje se bave specifičnim područjima znanstvenog rada: Centar za preventijska istraživanja, Laboratorij za istraživanja znakovnog jezika i kulture gluhih, Laboratorij za psiholingvistička istraživanja, Laboratorij za razvojnu neurolingvistiku (sada Laboratorij za istraživanje dječje komunikacije), Laboratorij za slušnu i govornu akustiku. Spomenuti laboratoriji koriste tehnološki i kliničko-istraživački napredne metode, opremljeni su suvremenim istraživačkim materijalom, sofisticiranom računalnom i drugom tehničkom opremom i programima.

No, dosadašnja praksa je pokazala kako nije u potpunosti realizirana svrha osnivanja Zavoda, koji bi trebao sveobuhvatno i sustavno koordinirati znanstveno-istraživački rad Fakulteta s naglaskom na strateškom umrežavanju. U dokumentu pod nazivom „Razvoj i preobrazba Sveučilišta u Zagrebu: Razrada polaznih pretpostavki“ (prijedlog - www.unizg.hr), uz ostale vrijednosti, zagovara se i relevantnost istraživačkih tema za zadovoljavanje potreba društva te pomak od istraživača pojedinca k dobro definiranim istraživačkim timovima. Iako je to smjer koji se do određene mjere već može prepoznati u znanstveno-istraživačkom pristupu znanstvenika ERF-a (osobito u pogledu primijenjenih istraživanja s ciljem unapređenja stručne prakse i javnih politika), on otvara i nove mogućnosti za jasnije profiliranje uloge Zavoda, primjerice u području evaluacije specijaliziranih intervencija, provedbe akcijskih i participativnih istraživanja s korisnicima ili pak uspostavljanja centralne metodološke podrške.

Analiza postojećeg stanja u okviru donošenja ove strategije upućuje na postavljanje jasnih razvojnih ciljeva u odnosu na unapređenje potrebne infrastrukture i potpore istraživačima, unapređenje kvalitete znanstvenih časopisa kojima je Fakultet izdavač te poticanja znanstvene izvrsnosti/produktivnosti kroz više kompetitivnih znanstvenih projekata i međunarodno vidljivije publiciranje radova.

Kao poticaj za daljnje napore na ovom polju svakako može poslužiti Strategija Europske unije *Europa 2020.* u kojoj se prioritetom smatra razvoj zajednice temeljen na znanju i inovacijama. U tom smislu naglašava se poticanje izvrsnosti, jačanje suradnje s drugim, osobito znanstvenim institucijama, poticanje kreativnosti i inovacija u sustavu visokog obrazovanja te aktivno podržavanje politike prijenosa znanja u užu i širu zajednicu.

1.2.3. Međunarodna suradnja i prepoznatljivost

Jedan od važnih kriterija uspješnosti i prepoznatljivosti neke visokoškolske institucije je njena uključenost u različite oblike međunarodne suradnje te sudjelovanje u programima međunarodne mobilnosti. Povećanje međunarodne prepoznatljivosti usko je povezano s unapređenjem znanstveno istraživačkog rada na generalnoj razini, usmjerenog k razmjeni iskustava, osiguravanja prijenosa znanja i razvijanja interdisciplinarnosti u području društvenih znanosti.

Fakultet je odavno prepoznao iznimnu važnost uključivanja u međunarodne aktivnosti te je kontinuirano usmjeren na uspostavljanje novih oblika suradnje (međuinstitucijska suradnja i sudjelovanje u međunarodnim projektima) kao i proširenje i nadogradnju već postojeće suradnje.

Pripadnost međunarodnom istraživačkom prostoru Fakultet prije svega potvrđuje sudjelovanjem, u svojstvu nositelja, partnera ili suradnika, u međunarodnim znanstveno-istraživačkim projektima. U dosadašnjem radu ti su projekti realizirani pomoću sredstava Europske unije, IPA programa i programa EU komisije (ESF, FP7), kroz bilateralne sveučilišne i fakultetske suradnje, uz potporu istraživačkih fondova inozemnih sveučilišta te uz potporu Svjetske banke. U nekim su međunarodnim projektima određenim dijelom financijski participirali i Hrvatska zaklada za znanost, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, druga ministarstva te inozemna veleposlanstva u Republici Hrvatskoj. Pojedinci i skupine istraživača s Fakulteta aktivno participiraju u mrežama znanstvenika prepoznatljivim na europskoj (COST) i široj svjetskoj razini.

Fakultet je, kao koordinator ili partner, uspješno sudjelovao i u više međunarodnih stručnih programa i projekata visokog obrazovanja (Erasmus intenzivni programi, Tempus projekti, Comenius i dr.). Tome u prilog govori činjenica o potpisanim sporazumima s više respektabilnih fakulteta i sveučilišta iz Europe, Kanade i SAD-a. Uspješno sudjelovanje u Tempus projektima ISHEDS (*Identification and Support in Higher Education for Dyslexic Students / Prepoznavanje i podrška studentima s disleksijom u visokome obrazovanju*) i EduQuality (*Education for Equal Opportunities at Croatian Universities / Edukacija za izjednačavanje mogućnosti na hrvatskim sveučilištima*), značajno je pridonijelo razvoju sustava potpore studentima s invaliditetom na Sveučilištu u Zagrebu, ali i na ostalim hrvatskim sveučilištima.

Intenzivno se radi i na uključivanju Fakulteta u međunarodne programe mobilnosti studenata, kao i nastavnika i nenastavnog osoblja.

Unutar Programa za cjeloživotno učenje međunarodne aktivnosti najčešće se odvijaju u okviru potprograma Erasmus, kroz koji je u posljednje dvije akademske godine Fakultet ostvario 20-ak pojedinačnih studentskih odlaznih i dolaznih mobilnosti te pridonio povećanju broja nastavnog i nenastavnog osoblja koje sudjeluje u razmjeni.

Međunarodna mobilnost ostvaruje se i preko prije spomenutih bilateralnih međufakultetskih i međusveučilišnih ugovora. Tako je primjerice samo u ak. god. 2012./2013. pet studenata ERF-a boravilo na stranim sveučilištima na temelju međusveučilišnih ugovora. Povećanjem broja takvih ugovora i širenjem dosadašnje uspješne suradnje studentima i zaposlenicima Fakulteta pružaju se

dodatne mogućnosti sudjelovanja u međunarodnoj mobilnosti, a što je vrlo važan segment internacionalizacije Sveučilišta u Zagrebu.

Analiza postojećeg stanja u okviru donošenja ove strategije upućuje na postavljanje jasnih razvojnih ciljeva u odnosu na daljnje sudjelovanje Fakulteta u realizaciji međunarodnih znanstvenih i stručnih programa i projekata. U tom smislu neophodno je svim dostupnim resursima podržavati i poticati prijavljivanje projektnih prijedloga na EU i druge međunarodne natječeaje. Rastući trend odlazne mobilnosti studenata potrebno je nastaviti, ali i značajnije poticati odlaznu mobilnost nastavnika. Posebno je važno poticanje mladih znanstvenika na korištenje različitih vidova mobilnosti i usavršavanja u inozemstvu, uključujući i post-doktorske programe. Također je neophodno posvetiti pozornost povećanju broja radova proizašlih iz međunarodne suradnje, a u kojima se kao koautori pojavljuju i inozemni znanstvenici.

Značajnije napore potrebno je uložiti u ostvarivanje pretpostavki za povećanje dolazne mobilnosti i studenata i nastavnika. U svrhu povećanja međunarodne vidljivosti važno je i dalje poticati praksu aktivnog sudjelovanja kao i su/organiziranja međunarodnih znanstvenih i stručnih skupova. Činjenicu da je Fakultet već prepoznat na razini regionalne suradnje kao vodeća institucija, potrebno je iskoristiti za uže povezivanje sa srodnim fakultetima.

Krajnji cilj praćenja ovih smjernica je respektabilna pozicija Fakulteta kao subjekta i partnera u znanstvenom, nastavnom i stručnom djelovanju vidljivog međunarodnog značaja.

Kao vodilja za budućnost svakako je poticajna strategija *Europa 2020* čija je okosnica osnaživanje Europskog istraživačkog prostora (ERA) i Europskog partnerstva za istraživače (EPR) u svrhu povezivanja nacionalnih istraživačkih prostora, poboljšanja vještina i karijera istraživača u Europi (osobito mladih istraživača), povećanja mobilnosti s ciljem prenošenja znanja diljem Europe te stvaranja centara izvrsnosti.

1.2.4. Profesionalni utjecaj na okruženje

Kao jedna od važnih odrednica rada i razvoja Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta je i stručni rad kojeg u okviru Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, ali i u drugim institucijama kao djelatnici Fakulteta, provode nastavnici, asistenti, znanstveni novaci i stručni suradnici u Centru za rehabilitaciju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta. Stručni rad Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta dosegao je zavidnu razinu a očituje se u nekoliko područja:

1. provođenje domaćih i međunarodnih stručnih projekata kojima je nositelj ERF ili ERF sudjeluje kao partner u provođenju projekata
2. aktivno sudjelovanje na stručnim skupovima i objavljivanje stručnih publikacija
3. sudjelovanje u radu državnih tijela i resornih ministarstava pri izradi zakona i podzakonskih akata koje se odnose na djecu s teškoćama u razvoju, osobe s invaliditetom te osobe s teškoćama socijalne integracije (utjecaj na javne politike)
4. provedba stručnih edukacija kroz Centar za rehabilitaciju i Centar za cjeloživotno obrazovanje
5. pružanje stručnih/kliničkih usluga zajednici (koje obuhvaćaju čitav raspon odstupanja i poremećaja) kroz Centar za rehabilitaciju
6. uredništvo stručnih časopisa, sudjelovanje u programskim i organizacijskim odborima stručnih skupova, recenzije stručnih publikacija i projekata na domaćoj i međunarodnoj razini.

Ustrojbena jedinica ERF-a u kojoj se odvija neposredni stručni rad je nastavna i klinička baza Fakulteta pod nazivom Centar za rehabilitaciju ERF-a. Djelovanje u Centru se temelji na suvremenim znanstvenim

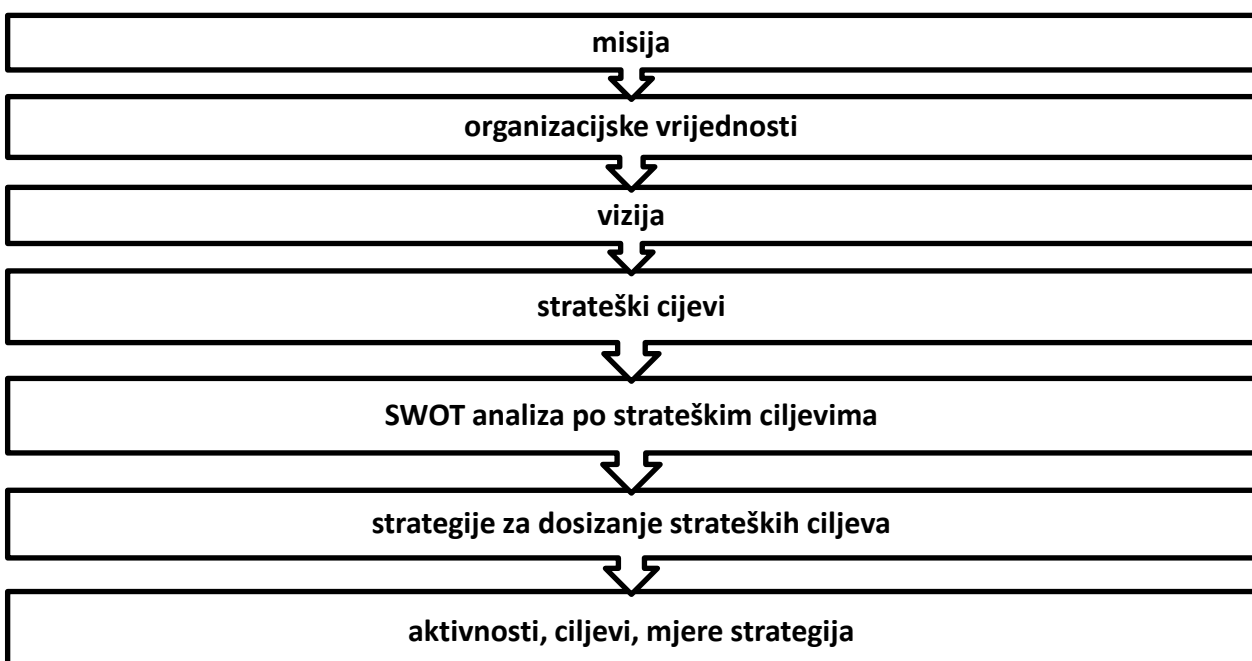
postignućima. Logopedi, psiholozi, edukacijski-rehabilitatori i socijalni pedagozi u Centru pružaju usluge za različite skupine korisnika (od djece rane dobi koja ne govore, adolescenata s poremećajima u ponašanju do osoba treće životne dobi koje su pretrpjele moždani udar). Upravo ovaj dio našeg djelovanja smatramo izuzetno značajnim i vrijednim jer omogućava sinergiju stručnoga rada, nastave i znanstveno-istraživačkoga rada. U Centru se razvijaju inovativne (preventivne, rehabilitacijske i terapijske) usluge koje su prepoznate kako od samih stručnjaka tako i od roditelja i šire zajednice. No, zasad nije u potpunosti razriješena pravna osnova rada Centra te način njegovog stabilnog financiranja.

Iako se stručni rad Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta može ocijeniti visokom ocjenom, cilj nam je taj stručni rad promovirati putem većeg broja međunarodnih stručnih projekata te njihovim rezultatima utjecati na javne politike i zakonsku regulativu u Republici Hrvatskoj s ciljem unapređenja kvalitete života djece s teškoćama u razvoju, osoba s invaliditetom i osoba s teškoćama socijalne integracije. Kako bismo osigurali daljnji razvoj Centra za rehabilitaciju, a i zadržali dosegnutu kvalitetu usluga koje se u njemu pružaju, težimo povećanju broja stručnih suradnika koji bi aktivno sudjelovali ne samo u svakodnevnom kliničkome radu i razvoju novih usluga, nego i jednako relevantnom nastavnim i znanstvenom radu Fakulteta.

2. Elementi i postupak strateškog planiranja

Pri izradi strateškog plana razvoja korišten je modificirani model strateškog upravljanja (Kaplan i Norton, 2001.) kroz koji je članove Povjerenstva vodio vanjski suradnik. Postupak je u ovom tekstu shematski prikazan te je svaki korak ukratko opisan, za što je kao empirijska podloga poslužila opsežna analiza i mapa strateških ciljeva (materijal dostupan u upravi Fakulteta).

Shema 1. Postupak izrade Strateškog plana razvoja ERF-a.

2.1. Misija

Proces izrade misije započeo je na način da su članovi Povjerenstva, individualno, odgovarali na slijedeća pitanja:

1. Tko smo mi? Što je naša svrha? U kojem smo mi poslu?
2. Koje su osnovne poslovne, tehnološke, društvene ili političke potrebe radi kojih mi postojimo? Ili: Koji su osnovni poslovni, tehnološki, društveni ili politički problemi koje moramo adresirati?
3. Što želimo raditi da bismo prepoznali, sudjelovali u rješavanju i odgovorili na navedene potrebe ili probleme u 1. i 2.?
4. Kako bismo se trebali postaviti prema našim korisnicima, sponzorima, drugim zainteresiranim dionicima?
5. Što je naša filozofija i što su naše temeljne vrijednosti?

Individualni odgovori poslužili su kao podloga za kreiranje jednog zajedničkog odgovora za svako pitanje. Ti odgovori vidljivi su u Tablici 1.

Tablica 1. Pitanja i odgovori u procesu izrade Misije

Pitanja za izradu Misije	Odgovori Povjerenstva
1. Tko smo mi? Što je naša svrha? U kojem smo mi poslu?	Znanstvena visokoškolska institucija čija je svrha <u>obrazovanje</u> stručnjaka temeljeno na <u>znanstvenim spoznajama</u> u području <u>edukacijske-rehabilitacije</u> , <u>logopedije</u> i <u>socijalne pedagogije</u> i principima struke te utjecaj na javne politike.
2. Koje su osnovne poslovne, tehnološke, društvene ili političke potrebe radi kojih mi postojimo? Ili: Koji su osnovni poslovni, tehnološki, društveni ili politički problemi koje moramo adresirati?	Postojimo kako bismo pridonijeli stvaranju društva, kroz djelovanje na pojedinca i socijalnu okolinu, u kojem će svaki njegov član maksimalno ostvariti svoj potencijal i biti <u>uključen u zajednicu</u> .
3. Što želimo raditi da bismo prepoznali, sudjelovali u rješavanju i odgovorili na navedene potrebe ili probleme u 1. i 2.?	Razvoj znanosti u područjima, kvalitetno povezivanje znanosti i prakse te poticanje razvoja <u>znanja</u> , <u>vještina</u> i <u>profesionalnih vrijednosti</u> studenata i stručnjaka kroz cjeloživotno obrazovanje i utjecaj na <u>javne politike</u> .
4. Kako bismo se trebali postaviti prema našim korisnicima, sponzorima, drugim zainteresiranim dionicima?	Ponuditi kvalitetne i iskoristive informacije, usluge i rješenja s ciljem ostvarivanja <u>društvene dobrobiti</u> kroz partnerski odnos.
5. Što je naša filozofija i što su naše temeljne vrijednosti?	Kvalitetno obrazovanje temeljeno na znanosti uz visoku <u>profesionalnu etičnost</u> i <u>društvenu odgovornost</u> .

U narednom koraku u tim su odgovorima identificirane ključne riječi (podvučene riječi u Tablici 1.) sa svrhom da se odredi okvir unutar kojeg će se postaviti misija Fakulteta. Ključne riječi koje čine suštinu misije Fakulteta su: obrazovanje; znanstvene spoznaje; edukacijska-rehabilitacija, logopedija i socijalna pedagogija; djelovanje na pojedinca i socijalnu okolinu; uključenost u zajednicu; javne politike;

društvene dobrobiti; profesionalna etičnost i odgovornost. Njihovim povezivanje u cjelinu dobivena je misija Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta.

Misija

Misija Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta je obrazovanje temeljeno na znanstvenim spoznajama edukacijske rehabilitacije, logopedije i socijalne pedagogije s ciljem uključivanja ranjivih/rizičnih skupina u zajednicu djelujući prema pojedincu i socijalnoj okolini te utjecanje na javne politike idruštvenu dobrobit, poštujući načela profesionalne etičnosti i odgovornosti.

2.2. Organizacijske vrijednosti

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet prihvaća sljedeće vrijednosti kao svoje organizacijske vrijednosti:

- **Profesionalna etičnost** – uvažavanje etičkih kodeksa struke
- **Odgovornost** – izvršavanje svih zadataka propisanih poslom ili zadanih izvana i preuzimanje rizika za svoje odluke
- **Poštivanje** – uvažavanje stavova i mišljenja drugih, zakona, zakonskih akata, propisa
- **Timski rad** – Suradnja sa stručnjacima različitih kompetencija u svrhu ostvarenja zajedničkog cilja
- **Izvrsnost** – dosljednost u održavanju vodeće pozicije u regiji i približavanje vodećima u svijetu

Organizacijske vrijednosti ERF-a mogu poslužiti kao podloga za definiranje Pravilnika o stimuliranju / sankcioniranju djelatnika organizacije, ovisno o tome unaprijedi li ili obezvrijedi li djelatnik organizacijsku vrijednost.

2.2.1. Vizija

Polazeći od ideje da se vizijom odgovara na pitanje Kamo težimo?, odnosno Što želimo biti?, definirana je vizija Fakulteta.

Vizija

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet teži postati međunarodno prepoznata visokoškolska institucija po izvrsnosti u nastavnom i znanstveno-istraživačkom radu te profesionalnom utjecaju na okruženje u kojem djeluje.

Unutar vizije prepoznata su sljedeća strateška područja:

- **Profesionalni utjecaj na okruženje (PUO)**

Profesionalni utjecaj na okruženje odnosi se na sudjelovanje u tijelima koja kreiraju društvene politike u području edukacijske rehabilitacije, logopedije i socijalne pedagogije, provođenja većeg broja stručnih edukacija i projekata te implementacije novih intervencija.

- **Međunarodna prepoznatljivost (MP)**

Međunarodna prepoznatljivost uključuje veće sudjelovanje u realizaciji međunarodnih projekata, više prezentiranja znanstvenih istraživanja na međunarodnim skupovima te povećanje mobilnosti nastavnika i studenata.

- **Nastavni proces (NP)**

Nastavni proces uključuje unapređenje studijskih programa, poboljšanja tehnološke infrastrukture, poboljšanja sustava potpore studentima te unapređenja komunikacijskog sustava.

- **Znanstveno istraživački rad (ZIR)**

Područje znanstveno-istraživački rada sastoji se od unapređenja sustava potpore znanstveno-istraživačkom radu, podizanja razine kvalitete vlastitih znanstvenih časopisa te povećanja broja znanstvenih radova.

2.2.2. Strateški ciljevi

Analizom četiri područja vizije, identificirani su slijedeći strateški ciljevi ERF-a:

Strateški ciljevi jesu:

- Povećati utjecaj na društvene politike u području edukacijske rehabilitacije, logopedije i socijalne pedagogije za 10%
- Povećati međunarodnu stručnu aktivnost za 10%
- Povećati kvalitetu nastavnog procesa za 10%
- Povećati međunarodnu nastavnu aktivnost za 10%
- Povećati broj (na 3) i kvalitetu (za 10%) poslijediplomskih studija (PDS)
- Uspostaviti učinkovit komunikacijski sustav u potpunosti (100%)
- Povećati znanstvenu produktivnost za 10%

SWOT analiza načinjena je za svaki strateški cilj.

Strateški cilj 1.

Povećati utjecaj na društvene politike u području edukacijske rehabilitacije, logopedije i socijalne pedagogije

snage

Kompetentni stručnjaci
Iskustvo u doprinosu društvenim politikama
Potpora uprave
Motiviranost za sudjelovanje

slabosti

Preopterećenost zaposlenika
Nedovoljno jasan komunikacijski sustav
Nedovoljno razvijen timski rad

Postoje društvene potrebe
Stručna prepoznatljivost
Percepcija Fakulteta kao kvalitetnog partnera od strane okruženja

Nestabilnost javnih politika
Ograničena proračunska sredstva

mogućnosti

zapreke

Strateški cilj 2.

Povećati međunarodnu stručnu aktivnost

snage

Kompetentni stručnjaci
Iskustvo i kredibilitet
Postoji potrebna infrastruktura

slabosti

Preveliko opterećenje nastavom
Neujednačeni interes za stručnim radom

Postoje uspostavljeni međunarodni kontakti
Postoji interes kod domaćih partnera
Postoji međunarodno priznata potreba za područjem stručnog djelovanja

Neodgovarajuće vrednovanje stručnog rada
Nedostatak domaćih izvora sufinanciranja međunarodnih stručnih aktivnosti
Nezainteresiranost nadležnih institucija za pravno reguliranje stručne djelatnosti

mogućnosti

zapreke

Strateški cilj 3.

Povećati kvalitetu nastavnog procesa

snage

Kompetentni nastavnici
Povoljan omjer nastavnik/student
Dostupnost literature studentima je zadovoljavajuća
Postoji potpora uprave

slabosti

Nastavni programi nisu ažurno dokumentirani
Nastavni proces nije dovoljno dokumentiran
Nedostatak prostornih kapaciteta
Nedostatak vlastitih udžbenika
Nedostatak sustavnog praćenja vanjskih suradnika uključujući mentore - izvoditelje vježbi u nastavi

Dostupne edukacije za metodiku prijenosa znanja Postoje smjernice Sveučilišta za osiguranje kvalitete nastavnog procesa
Postoji potpora Sveučilišta
Postoje sustavi za e-učenje

mogućnosti

Nemogućnost zadržavanja postojećih znanstvenih novaka
Nedostatak financijskih sredstava za osiguranje kvalitete

zapreke

Strateški cilj 4.

Povećati međunarodnu nastavnu aktivnost

snage

Zainteresiranost studenata
Kompetentni nastavnici
Kvalitetna administrativna podrška
Fleksibilnost kod priznavanja odlazne mobilnosti studenata
Spremnost uprave da financijski i organizacijski podrži mobilnost

slabosti

Nema identificiranih srodnih programa u inozemstvu
Nedovoljno motivirani nastavnici

Dostupnost međunarodnih programa razmjene

mogućnosti

Nesigurnost radnog mjesta stručnog suradnika za međunarodnu mobilnost

zapreke

Strateški cilj 5.

Povećati broj i kvalitetu poslijediplomskih studija (PDS)

snage

Postoji iskustvo u organizaciji i izvođenju PDS
Postoji dio potrebne infrastrukture
Postoje kompetentni djelatnici

Postoji potreba za cjeloživotnim obrazovanjem temeljnih i srodnih struka
Jedinstvena pozicija u zemlji i dijelu okruženja
Postoje dobri međunarodni kontakti
Potencijal doktorske škole za povezivanje srodnih područja

mogućnosti

slabosti

Nedovoljna metodološka usmjerenost u znanstveno istraživačkom radu
Nema dovoljno kompetitivnih projekata
Malo djelatnika s iskustvom u vođenju kompetitivnih projekata
Nepokrivenost svih područja studijskim programima

Ne postoje fondovi za doktorska istraživanja
Nedovoljno vrednovanje kompetencija koje se stječu na PDS

zapreke

Strateški cilj 6.

Uspostaviti u potpunosti učinkovit komunikacijski sustav

snage

Postoji potpora uprave
Postoje iskusni djelatnici u poslovima organizacije
Postoji motivacija za unapređenje rada

Postoje smjernice, standardi, postupci definirani od strane Sveučilišta i Agencije
Postoje pozitivna iskustva sličnih organizacija
Dostupnost edukacija za administrativne i organizacijske poslove

mogućnosti

slabosti

Nepovoljna organizacijska klima
Odgovornosti (pojedinačne i organizacijske) nisu jasno definirane
Nedostatak funkcionalne povezanosti pojedinaca i ustrojbenih jedinica
Nedostatak osobne predanosti zajedničkom cilju

Neizvjesnost na pravno formalnoj razini
Nejasni zahtjevi Sveučilišta, ministarstva, i sl.

zapreke

Strateški cilj 7.

Povećati znanstvenu produktivnost

snage

Kompetentni znanstvenici
Postojanje inovativnih istraživačkih tema
Velik broj sudjelovanja na međunarodnim skupovima
Ustrojene jedinice za razvoj znanstvene djelatnosti

Ostvareni kontakti i uspješna dosadašnja suradnja s drugim institucijama

Interes za partnerstvo na projektima ERF-a

mogućnosti

slabosti

Mali broj ugovorenih kompetitivnih projekata
Mali broj objavljivanja u inozemnim časopisima
Nedostatak koordinacije na razini Zavoda
Opterećenost znanstvenika nastavom i stručnim radom
Nedostatna administrativna infrastruktura

Nedostatak domaćih izvora/fondova za (su)financiranje projekta
Nemogućnost zapošljavanja znanstvenih novaka

zapreke

Definirane snage i slabosti institucije te mogućnosti i zapreke iz okruženja bile su podloga za definiranje strategija za postizanje svakog pojedinog strateškog cilja. Strategije su definirane na način da se istražilo s kojim snagama unutar institucije te prilikama iz okruženja je moguće utjecati na koju slabost institucije ili zapreku iz okruženja. Svaka strategija potom je operacionalizirana kroz aktivnost, ishod aktivnosti, naziv mjere koja će biti primijenjena i način na koji će biti mjereni ishodi aktivnosti te njihovi nositelj(i).

U tablicama koje slijede svaki strateški cilj pobliže je definiran uz pomoć tih elemenata.

Strateški cilj 1. Povećati utjecaj na društvene politike u području edukacijske rehabilitacije, logopedije i socijalne pedagogije

Strategija	Aktivnost	Ishod	Naziv mjere	Način mjerenja	Nositelj
Iskoristiti potporu uprave za ravnomjerniju opterećenost zaposlenika	Definirati i primijeniti pravila za uravnoteženu opterećenost u nastavi	Ravnomjerno opterećenje zaposlenika u nastavi	Raspon opterećenja	Izvešće o omjerima opterećenja u nastavi po studijskim programima	Prodekan za nastavu
Iskoristiti potporu uprave za uspostavljanje učinkovitog komunikacijskog sustava	Razviti sustav učinkovite interne komunikacije i razmjene informacija	Povećati dostupnost potrebnih informacija	Broj konstruktivnih rješenja	Izvešće o evaluaciji sustava komunikacije i razmjene informacija	Uprava
Iskoristiti motivaciju zaposlenika za poboljšanje timskog rada	Ustrojavati timove prema zajedničkim interesima	Uskladiti napore u utjecaju na društvene politike	Broj zajedničkih istupa u odnosu na sve istupe	Izvešće o broju zajedničkih istupa	Voditelji studijskih programa
Iskoristiti iskustvo zaposlenika za poticanje timskog rada	Ustrojavati timove koje vode iskusni i strukovno potvrđeni zaposlenici	Povećati intenzitet timskog rada	Vrijeme provedeno u timskom radu	Izvešće o broju timskih aktivnosti	Voditelji studijskih programa
Iskoristiti društvenu potrebu za doprinos formiranju sustavnih i stabilnih javnih politika	Informirati javnost i davati preporuke za sustavna i stabilna rješenja	Senzibilizirati javnost za sustavna i stabilna rješenja	Broj javnih istupa	Izvešće o broju javnih istupa	Pročelnici odsjeka
Iskoristiti društvenu potrebu za prenamjenu proračunskih sredstava i pronalaženje alternativnih izvora financiranja	Izraditi i implementirati plan lobiranja na lokalnoj i državnoj razini	Povećati sredstva za poboljšanje zadovoljavanja društvenih potreba	Financijska sredstva	Izvešće o poduzetim aktivnostima za povećanje financijskih sredstava	Voditelj financijskog upravljanja i kontrole
Iskoristiti kompetentne stručnjake za stabilizaciju javnih politika	Izraditi i implementirati plan javnog angažiranja kompetentnih stručnjaka	Povećati javni angažman kompetentnih stručnjaka	Broj provedenih aktivnosti prema planu	Izvešće o broju provedenih aktivnosti	Prošireni dekanski kolegij
Iskoristiti iskustvo i kredibilitet za stabilizaciju javnih politika	Prezentirati stečena iskustva i spoznaje javnosti	Povećati prisutnost i prepoznatljivost u javnosti	Broj istupa u javnosti	Izvešće o broju javnih istupa	Pročelnici odsjeka
Iskoristiti kompetentne stručnjake za podizanje svijesti o društvenim potrebama	Izraditi i implementirati plan javnog angažiranja kompetentnih stručnjaka	Pojačati svijest o društvenim potrebama	Broj provedenih aktivnosti prema planu	Izvešće o broju provedenih aktivnosti	Prošireni dekanski kolegij

Iskoristiti iskustvo za učinkovito i kvalitetno zadovoljenje društvenih potreba	Predlagati mjere/projekte/aktivnosti mjerodavnim institucijama	Zadovoljiti društvene potrebe	Broj predloženih mjera/projekata/aktivnosti koje su usvojene	Izvješće o broju predloženih mjera koje su usvojene (dio godišnjeg izvješća)	Uprava
Iskoristiti kompetentne stručnjake za održavanje i povećanje stručne prepoznatljivosti	Uvesti mjere stimulacije za doprinos stručnoj prepoznatljivosti	Povećati stručnu prepoznatljivost	Broj angažmana na zadovoljenju društvenih potreba	Izvješće o broju angažmana	Pročelnici odsjeka
Iskoristiti iskustvo u doprinosu društvenim politikama za povećanje stručne prepoznatljivosti	Izraditi i implementirati plan prezentiranja iskustva na stručnim konferencijama/forumima	Povećati stručni utjecaj na okruženje	Broj stručnih konferencija, seminara, foruma	Izvješće o broju sudjelovanja	Pročelnici odsjeka

Strateški cilj 2. Povećati međunarodnu stručnu aktivnost

Strategija	Aktivnost	Ishod	Naziv mjere	Način mjerenja	Nositelj
Iskoristiti međunarodno priznatu potrebu za područjem stručnog djelovanja za podizanje interesa za stručnim radom	Napraviti i provesti plan aktivnosti za diseminaciju međunarodne potrebe za područje stručnog djelovanja	Upoznati djelatnike s međunarodnom potrebom za područje stručnog djelovanja	Broj upoznatih djelatnika	Izvešće o provedbi diseminacije	Voditelj međunarodne suradnje
Iskoristiti međunarodno priznatu potrebu za područjem stručnog djelovanja za odgovarajuće priznanje i vrednovanje stručnog rada	Prezentirati međunarodno priznatu potrebu za područjem stručnog djelovanja odgovarajućim nadležnim institucijama	Proširiti spoznaju u nadležnim institucijama o međunarodno priznatoj potrebi za područje stručnog djelovanja	Broj upoznatih djelatnika u nadležnim institucijama	Izvešće o provedbi seminara i i drugih načina širenja spoznaja	Uprava
Iskoristiti međunarodno priznatu potrebu za područjem stručnog djelovanja za pravno reguliranje stručne djelatnosti	Prezentirati međunarodno priznatu potrebu za područjem stručnog djelovanja radi pravnog reguliranja stručne djelatnosti	Pravno regulirati stručnu djelatnost	Broj usvojenih pravnih dokumenata koji reguliraju stručnu djelatnost	Izvešće tajnika o broju usvojenih dokumenata	Tajnik
Iskoristiti međunarodno priznatu potrebu za područjem stručnog djelovanja za osiguranje domaćih izvora sufinanciranja međunarodnih stručnih aktivnosti	Izraditi i provesti plan animiranja domaćih institucija koje mogu sufinancirati međunarodne stručne aktivnosti	Osigurati domaće izvore sufinanciranja	Broj osiguranih izvora sufinanciranja	Izvešće centra	Voditelj centra za rehabilitaciju
Iskoristiti iskustvo i kredibilitet u stručnom radu za zadržavanje postojećih i uspostavljanje novih međunarodnih kontakata	Izraditi i provesti plan učvršćivanja postojećih i uspostavu novih međunarodnih kontakata	Učvrstiti i ojačati međunarodne stručne kontakte	Broj aktivnosti za učvršćivanje postojećih i uspostavu novih međunarodnih kontakata	Izvešće voditelja međunarodne suradnje	Voditelj međunarodne suradnje
Iskoristiti postojeću infrastrukturu za zajedničke projekte s domaćim partnerima	Napraviti i provesti plan upoznavanja zainteresiranih domaćih partnera s mogućnostima infrastrukture	Ući u zajedničke projekte sa zainteresiranim domaćim partnerima	Broj ugovorenih projekata	Izvešće voditelja centra	Voditelj centra za rehabilitaciju

Iskoristiti iskustvo i kredibilitet u području stručnog djelovanja za pojačanje interesa domaćih partnera za stručnim radom	Izraditi i provesti plan upoznavanja zainteresiranih domaćih partnera s iskustvom i stečenim kredibilitetom u području stručnog djelovanja	Povećati interes domaćih partnera za stručnim radom	Broj zajedničkih projekata	Izvješće voditelja centra	Voditelj centra za rehabilitaciju
Interno preraspodijeliti opterećenje nastavom	Napraviti i provesti plan ujednačavanja opterećenja nastavom	Ravnomjerno opteretiti djelatnike nastavom	Standardna devijacija opterećenja	Izvješće prodekana za nastavu	Prodekan za nastavu

Strateški cilj 3. Povećati kvalitetu nastavnog procesa

Strategija	Aktivnost	Ishod	Naziv mjere	Način mjerenja	Nositelj
Iskoristiti kompetentnost nastavnika za ažuriranje nastavnih programa	Uvesti ažuriranje nastavnih programa kao konstantnu aktivnost	Osigurati ažurno dokumentirane nastavne programe	Broj ažurno dokumentiranih predmeta (%)	Izvešće o broju ažuriranih predmeta (%)	Voditelji studijskih programa
Iskoristiti potporu uprave za dokumentiranje nastavnog procesa	Dokumentirati nastavni proces	Izrađen i usvojen dokument koji opisuje nastavni proces	Postotak izrađenosti dokumenta	Izvešće o gotovosti dokumenta	Prodekan za nastavu
Iskoristiti potporu uprave za stimuliranje izrade vlastitih udžbenika	Izraditi i usvojiti pravilnik o stimulaciji	Izrađen i usvojen pravilnik o stimulaciji	Postotak izrađenosti pravilnika	Izvešće o gotovosti pravilnika	Uprava
Iskoristiti potporu uprave za uspostavu procedure praćenja vanjskih suradnika/mentora	Izraditi i usvojiti proceduru praćenja vanjskih suradnika/mentora	Izrađena i usvojena procedura praćenja suradnika/mentora	Postotak izrađenosti procedure	Izvešće o gotovosti dokumenta	Prodekan za nastavu
Iskoristiti potporu Sveučilišta za proširenje prostornih kapaciteta	Izraditi interni elaborat za proširenje prostornih kapaciteta u sklopu projekta izgradnje kampusa	Izrađen elaborat za proširenje prostornih kapaciteta	Postotak izrađenosti elaborata	Izvešće o gotovosti elaborata	Uprava
Iskoristiti potporu uprave za korištenje sustava za e-učenje	Izraditi i usvojiti pravilnik o stimulaciji	Izrađen i usvojen pravilnik o stimulaciji	Postotak izrađenosti pravilnika	Izvešće o gotovosti pravilnika	Uprava
Iskoristiti potporu uprave za implementaciju smjernica Sveučilišta za osiguranje kvalitete nastavnog procesa	Implementirati smjernice Sveučilišta za osiguranje kvalitete nastavnog procesa	Implementirane smjernice	Broj implementiranih smjernica	Izvešće o broju implementiranih smjernica	Odbor za kvalitetu i unapređenje nastave
Napraviti plan aktivnosti za osiguranje vlastitih sredstava za zadržavanje postojećih znanstvenih novaka	Napraviti plan aktivnosti za osiguranje vlastitih sredstava za zadržavanje postojećih znanstvenih novaka	Izrađen i usvojen plan aktivnosti za osiguranje vlastitih sredstava za zadržavanje postojećih znanstvenih novaka	Postotak izrađenosti plana	Izvešće o gotovosti plana	Uprava
Napraviti plan aktivnosti za osiguranje vlastitih sredstava za osiguranje kvalitete	Napraviti plan aktivnosti za osiguranje vlastitih sredstava za osiguranje kvalitete	Izrađen i usvojen plan aktivnosti za osiguranje vlastitih sredstava za osiguranje kvalitete	Postotak izrađenosti plana	Izvešće o gotovosti plana	Uprava

Strateški cilj 4. Povećati međunarodnu nastavnu aktivnost

Strategija	Aktivnost	Ishod	Naziv mjere	Način mjerenja	Nositelj
Iskoristiti kompetentne nastavnike za identifikaciju srodnih programa	Formirati radnu skupinu za identifikaciju srodnih programa	Osnovana radna skupina za identifikaciju srodnih programa	Broj identificiranih srodnih programa	Izvešće o identificiranim srodnim programima	Prodekan za nastavu
Iskoristiti zainteresiranost studenata za identifikaciju srodnih programa	Predstavnike studenata uključiti u radnu skupinu za identifikaciju srodnih programa	Predstavnici studenata uključeni u radnu skupinu za identifikaciju srodnih programa	Broj studenata uključenih u radnu skupinu	Izvešće o broju uključenih studenata	Prodekan za nastavu
Kvalitetnu administrativnu podršku iskoristiti za motivaciju nastavnika	Uspostaviti sustav informiranja o mogućnostima i procedurama za mobilnost nastavnika	Nastavnici informirani o mogućnostima i procedurama za mobilnost nastavnika	Postotak uspostavljenosti sustava	Izvešće o postotku uspostavljenosti sustava	Voditelj međunarodne suradnje
Iskoristiti spremnost uprave da financijski i organizacijski podrži mobilnost za motiviranje nastavnika	Ugraditi priznavanje kraće međunarodne mobilnosti nastavnika u pravilnik o dodatnim uvjetima za izbore u više zvanja	Kraća međunarodna mobilnost vrednovana kao dodatni uvjet u pravilniku o dodatnim uvjetima za izbore u zvanja	Postotak gotovosti pravilnika	Izvešće o postotku gotovosti pravilnika	Uprava
Iskoristiti dostupnost programa međunarodne razmjene za motiviranje nastavnika	Uspostaviti sustav informiranja o dostupnim programima za mobilnost nastavnika	Nastavnici su informirani o dostupnim programima međunarodne razmjene	Postotak uspostavljenosti sustava	Izvešće o postotku uspostavljenosti sustava	Voditelj međunarodne suradnje
Iskoristiti spremnost uprave da financijski i organizacijski podrži mobilnost za osiguravanje radnog mjesta stručnog suradnika za međunarodnu mobilnost	Osigurati financijska sredstva za radno mjesto stručnog suradnika za međunarodnu mobilnost	Povećana sigurnost radnog mjesta stručnog suradnika za međunarodnu mobilnost	Udio vanjskog sufinanciranja radnog mjesta	Postotak vanjskog sufinanciranja radnog mjesta	Uprava

Strateški cilj 5. Povećati kvalitetu poslijediplomskih studija

Strategija	Aktivnost	Ishod	Naziv mjere	Način mjerenja	Nositelj
Iskoristiti postojeće kompetentne djelatnike za povećanje metodološke usmjerenosti u znanstveno istraživačkom radu	Uključiti metodološki kompetentne djelatnike u PDS	Metodološki ojačati PDS	Broj metodološki kompetentnih djelatnika u PDS	Izvedbeni plan nastave PDS	Voditelji PDS
Iskoristiti postojeće kompetentne djelatnike za povećanje broja kompetitivnih projekata	Izraditi plan uključivanja kompetentnih djelatnika u prijavu i realizaciju projekata	Povećati broj dobivenih projekata	Broj projekata	Godišnja izvješća o znanosti	Prodekan za znanost
Iskoristiti dobre međunarodne kontakte za povećanje iskustva djelatnika u vođenju kompetitivnih projekata	Izraditi plan angažmana djelatnika u međunarodnim projektima/suradnjama	Povećati broj djelatnika s iskustvom u vođenju kompetitivnih projekata	Broj djelatnika angažiranih u međunarodnim projektima / suradnjama	Godišnja izvješća o znanosti	Prodekan za znanost
Iskoristiti iskustvo u organizaciji i izvođenju PDS za veću pokrivenost "naših" područja studijskim programima	Formirati timove za razvoj programa po interesnim područjima	Izrađeni nacrti novih PDS (specifičnih i integriranih)	Broj nacrti novih PDS	Izvješća timova za razvoj novih programa PDS	Prodekan za znanost
Iskoristiti potencijal doktorske škole za povećanje metodološke usmjerenosti u znanstveno istraživačkom radu	Uključiti metodološki kompetentne stručnjake u doktorsku školu	Metodološki ojačati PDS u doktorskoj školi	Broj metodološki kompetentnih djelatnika u doktorskoj školi	Godišnja izvješća o znanosti i PDS	Prodekan za znanost
Iskoristiti međunarodne kontakte za promociju kompetencija stečenih na PDS	Izraditi plan angažmana djelatnika u međunarodnim suradnjama	Međunarodno promovirati PDS	Broj ideja za promociju PDS	Izvješće o međunarodnoj suradnji	Voditelj međunarodne suradnje
Iskoristiti kompetentne djelatnike za povezivanje sa srodnim područjima kroz doktorsku školu Sveučilišta u Zagrebu	Uključiti kompetentne djelatnike u razvoj programa doktorske škole	Povećati interdisciplinarnost PDS kroz uključivanje u doktorsku školu	Broj kompetentnih djelatnika uključen u razvoj programa doktorske škole	Izvješće o angažmanu kompetentnih djelatnika u doktorskoj školi	Prodekan za znanost
Iskoristiti iskustvo u organizaciji i izvođenju PDS za zadovoljenjem potrebe za cjeloživotnim obrazovanjem kroz novi PDS	Izraditi analizu potreba za PDS	Identificirane ključne potrebe za PDS	Izrađena analiza potreba za PDS	Godišnja izvješća o znanosti i PDS	Prodekan za znanost

Strateški cilj 6. Uspostaviti u potpunosti učinkovit komunikacijski sustav

Strategija	Aktivnost	Ishod	Naziv mjere	Način mjerenja	Nositelj
Iskoristiti postojeću motivaciju za otklanjanje nepovoljne organizacijske klime	Informirati djelatnike o stanju i ciljevima, te pojasniti dobiti ostvarenjem cilja	Pridobiti djelatnike za unapređenje organizacije rada	Broj informiranih djelatnika	Izvješće o provedenom informiranju (zapisnici i sl.)	Uprava
Iskoristiti potporu uprave za jasno definiranje odgovornosti	Pripremiti i potpisati odluku o ustrojavanju povjerenstva za definiranje organizacijskih odgovornosti	Stvoriti uvjete za definiranje odgovornosti	Postotak gotovosti dokumenta	Izvješće o gotovosti dokumenta	Dekan
Iskoristiti iskustvo djelatnika za jasno definiranje odgovornosti	Izraditi pravilnik o organizacijskim odgovornostima, komunikaciji i postupcima	Izrađen i usvojen pravilnik	Postotak gotovosti pravilnika	Izvješće o gotovosti dokumenta	Prošireni dekanski kolegij
Iskoristiti potporu uprave za funkcionalno povezivanje pojedinaca i ustrojbenih jedinica	Definirati organizacijsku strukturu i komunikacijski sustav među organizacijskim cjelinama	Definirana organizacijska struktura i komunikacijski sustav	Postotak izgrađenosti organizacijske strukture	Izvješće o organizacijskoj strukturi	Uprava
Iskoristiti postojeću motivaciju za jačanje osobne predanosti zajedničkom cilju	Informirati djelatnike o prijedlogu strateških ciljeva, daljnja razrada prijedloga i usuglašavanje zajedničkih/strateških ciljeva	Prihvaćeni strateški ciljevi	Postotak gotovosti dokumenta	Izvješće o gotovosti dokumenta	Povjerenstvo za izradu prijedloga strategije
Iskoristiti definirane smjernice od strane Sveučilišta i Agencije za definiranje pojedinačnih i organizacijskih odgovornosti	Ugraditi smjernice u pravilnike (postojeće i nove) te izraditi protokole ključnih radnih procesa (work-flow)	Pravilnici usklađeni sa smjernicama	Postotak usklađenosti	Izvješće o postotku usklađenosti	Uprava
Iskoristiti definirane smjernice od strane Sveučilišta i Agencije za povećanje funkcionalne povezanosti pojedinaca i ustrojbenih jedinica	Ugraditi smjernice u pravilnike (postojeće i nove) te izraditi protokole ključnih radnih procesa (work-flow)	Pravilnici usklađeni sa smjernicama	Postotak usklađenosti	Izvješće o postotku usklađenosti	Uprava
Iskoristiti pozitivna iskustva sličnih organizacija za jasnije definiranje pojedinačnih i organizacijskih odgovornosti	Istražiti, prikupiti i prilagoditi pozitivna iskustva sličnih organizacija, te ugraditi u odgovarajuće dokumente	Prilagođeni postojeći i izrađeni novi dokumenti o pojedinačnim i organizacijskim odgovornostima	Postotak dovršenosti dokumenata	Izvješće o postotku gotovosti dokumenta	Uprava

Iskoristiti pozitivna iskustva sličnih organizacija za povećanje funkcionalne povezanosti pojedinaca i ustrojbenih jedinica	Istražiti, prikupiti i prilagoditi pozitivna iskustva sličnih organizacija, te ugraditi u odgovarajuće dokumente	Prilagođeni postojeći i izrađeni novi dokumenti o pojedinačnim i organizacijskim odgovornostima	Postotak dovršenosti dokumenata	Izvješće o postotku gotovosti dokumenta	Uprava
Iskoristiti pozitivna iskustva sličnih organizacija za povećanje osobne predanosti zajedničkom cilju	Istražiti, prikupiti i osmisliti načine međusobne podrške, informiranja i povezivanja osobnih i zajedničkih ciljeva	Povećana usklađenost pojedinačnog djelovanja sa zajedničkim ciljevima	Analiza godišnjih izvješća	Godišnja izvješća o radu	Uprava
Iskoristiti potporu uprave za implementaciju smjernica Sveučilišta i Agencije pri uspostavljanju učinkovitog organizacijskog sustava	Informirati o smjernicama i osmisliti okvir za njihovu implementaciju	Definiran okvir za implementaciju smjernica (akcijski plan)	Postotak dovršenosti akcijskog plana	Izvješće o gotovosti akcijskog plana	Uprava

Strateški cilj 7. Povećati znanstvenu produktivnost

Strategija	Aktivnost	Ishod	Naziv mjere	Način mjerenja	Nositelj
Iskoristiti kompetentne znanstvenike za povećanje broja kompetitivnih projekata	Izraditi pravilnik o stimulaciji pri prijavi, prihvaćanju i vođenju projekata	Izrađen pravilnik o stimulaciji pri prijavi, prihvaćanju i vođenju projekata	Postotak gotovosti dokumenta	Izvešće o gotovosti dokumenta	Prodekan za znanost
Iskoristiti postojanje inovativnih tema za prijavljivanje kompetitivnih projekata	Načiniti plan sustavnog prijavljivanja na ciljane projektne natječeaje	Izrađen plan informiranja i prijavljivanja unutar ERF-a na ciljane natječeaje	Broj pripremljenih prijava na natječeaje	Izvešće o gotovosti dokumenta	Voditelj Zavoda
Iskoristiti međunarodne skupove za umrežavanje i potencijalno ugovaranje projekata	Standardizirati formu izvješća o uspostavljenim kontaktima	Povećati umreženost	Postotak gotovosti dokumenta	Izvešće o gotovosti dokumenta	Prodekan za znanost
Iskoristiti kompetentne znanstvenike za povećanje broja radova objavljenih u međunarodnim časopisima	Provesti edukaciju o strukturiranju i prijavljivanju radova za međunarodne časopise	Povećati broj radova koji su kandidati za međunarodne časopise	Broj sudionika uključenih u edukaciju	Izvešće o broju sudionika edukacije	Prodekan za znanost
Iskoristiti teme prezentirane na međunarodnim skupovima za pripremu radova za objavljivanje	Provesti edukaciju o strukturiranju i prijavljivanju radova za međunarodne časopise	Povećati broj radova koji su kandidati za međunarodne časopise	Broj sudionika uključenih u edukaciju	Izvešće o broju sudionika edukacije	Prodekan za znanost
Povezati ustrojene jedinice za razvoj znanstvene djelatnosti planom koordinacije Zavoda	Izraditi pravilnik o radu Zavoda	Uspostavljena koordinacija znanstvenog rada na razini Zavoda	Postotak gotovosti pravilnika	Izvešće o gotovosti dokumenta	Uprava
Iskoristiti kontakte s drugim institucijama za povećanje broja kompetitivnih projekata	Načiniti plan sustavnog prijavljivanja na ciljane projektne natječeaje	Izrađen plan informiranja i prijavljivanja unutar ERF-a na ciljane natječeaje	Broj pripremljenih prijava na natječeaje	Izvešće o gotovosti dokumenta	Voditelj Zavoda
Iskoristiti interes za partnerstvo na projektima ERF-a za povećanje broja kompetitivnih projekata	Načiniti plan sustavnog prijavljivanja na ciljane projektne natječeaje	Izrađen plan informiranja i prijavljivanja unutar ERF-a na ciljane natječeaje	Broj pripremljenih prijava na natječeaje	Izvešće o gotovosti dokumenta	Voditelj Zavoda

Prilog 5.1.

Prilog poglavlju 5. Znanstvena i stručna djelatnost, odgovoru na pitanje:

- a) **Opišite strateški program znanstvenih istraživanja za razdoblje od najmanje pet godina u znanstvenom području u kojem Vaše visoko učilište obavlja djelatnost iz Upisnika znanstvenih organizacija.**

STRATEŠKI PROGRAM ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA EDUKACIJSKO-REHABILITACIJSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU 2014.-2018.

Strateški program znanstvenih istraživanja za daljnje razdoblje od najmanje pet godina temelji se na samoanalizi koja je provedena ranije tijekom 2013. godine, a oslanja se na „Strateški plan razvoja Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2014.-2018.” (u Prilogu 1.1.), usvojen na 3. redovitoj sjednici Fakultetskog vijeća u akademskoj godini 2013./2014., održanoj 23.12.2013. godine.

U okviru spomenute samoanalize i donošenja strateškog plana daljnjeg razvoja Fakulteta definirane su, između ostaloga, i temeljne strateške postavke, ciljevi, mjere i aktivnosti u području znanstveno-istraživačkog rada i njegove međunarodne prepoznatljivosti. Među glavnim strateškim odrednicama u okviru vizije daljnjeg razvoja su:

- unapređenje sustava potpore znanstveno-istraživačkom radu, podizanje razine kvalitete vlastitih znanstvenih časopisa te povećanje broja znanstvenih radova,
- veće sudjelovanje u realizaciji međunarodnih projekata i više prezentiranja znanstvenih istraživanja na međunarodnoj razini.

Od definiranih sedam strateških ciljeva, ovdje se mogu izdvojiti sljedeći, najviše povezani s područjem znanstvene i stručne djelatnosti:

- povećati znanstvenu produktivnost,
- povećati međunarodnu stručnu aktivnost,
- povećati broj i kvalitetu poslijediplomskih studija,
- povećati utjecaj na društvene politike u području edukacijske rehabilitacije, logopedije i socijalne pedagogije.

Definirane snage, slabosti, mogućnosti iz okruženja i zapreke iz okruženja (SWOT analiza) bile su podloga za definiranje strategija za postizanje pojedinog strateškog cilja. Strategije su definirane na način da se istražilo s kojim snagama ili prilikama iz okruženja je moguće utjecati na koju slabost ili zapreku iz okruženja. Svaka strategija potom je operacionalizirana kroz aktivnost, ishod aktivnosti, naziv mjere koja će biti primijenjena i način na koji će biti mjereni ishodi aktivnosti te njihovi nositelj/i.

Uz pokazatelje spomenute samoanalize i strateške ciljeve razvoja ERF-a (2014.-2018.), glavno ishodište za precizniji strateški program znanstvenih istraživanja za daljnje petogodišnje razdoblje (2014.-2018.), bila je i dodatna analiza tematskih područja, ciljeva, vrsta i rezultata istraživanja koja su se provodila u proteklom razdoblju od 2009. do 2013. godine. Tako su dobiveni precizniji podaci, odnosno detaljniji odgovori na pitanje: *“Na koja tematska područja, metodologiju i vrste istraživanja/projekata je bio*

usmjeren znanstveno-istraživački rad pojedinih ustrojbenih jedinica Fakulteta (Odsjeka), objedinjenih na razini studijskih programa u razdoblju od 2009. do 2013. godine i koliko smo time usporedivi s aktualnim istraživanjima u Europi i svijetu?"

Nadalje su na razini pojedinih studijskih programa definirani odgovori na pitanje: "Na koje znanstvene teme, metodologiju i vrste istraživanja/projekata članovi studijskog programa planiraju usmjeriti znanstveno-istraživački rad u sljedećih 5 godina (2014.-2018.) i na koje se strateške odrednice (nacionalne i međunarodne) pritom oslanjaju?", a što predstavlja program znanstvenih istraživanja za daljnje petogodišnje razdoblje.

STUDIJSKI PROGRAM REHABILITACIJA/EDUKACIJSKA REHABILITACIJA

(Odsjek za inkluzivnu edukaciju i rehabilitaciju, Odsjek za motoričke poremećaje, kronične bolesti i art terapije, Odsjek za oštećenja vida)

1) Na koja tematska područja, metodologiju i vrste istraživanja/projekata je bio usmjeren znanstveno-istraživački rad članova studijskog programa Rehabilitacija/Edukacijska rehabilitacija u zadnjih 5 godina (2009.-2013.) i koliko smo time usporedivi s aktualnim istraživanjima u Europi i svijetu?

U proteklom petogodišnjem razdoblju članovi studijskog programa Rehabilitacija/Edukacijska rehabilitacija bili su usmjereni na sljedeća tematska područja i ciljeve istraživanja:

1. Inkluzivna edukacija i rehabilitacija

Deinstitucionalizacija i socijalna inkluzija:

- Ispitivanje ključnih čimbenika za provedbu deinstitucionalizacije populacije s intelektualnim i višestrukim razvojnim teškoćama te faktora okoline odgovornih za razvoj socijalne inkluzije;
- Ispitivanje čimbenika inkluzije djece s teškoćama učenja, ADHD poremećajem i drugim teškoćama u razvoju;
- Istraživanje položaja djece s većim razvojnim teškoćama u sustavu od rane intervencije do osnovnoškolskog obrazovanja;
- Analiza položaja djece s teškoćama u razvoju koja su na institucionalnom smještaju;
- Procjena kvalitete života obitelji s djecom s intelektualnim teškoćama;
- Istraživanje položaja studenata s invaliditetom u visokoškolskom obrazovanju.

Razvoj, implementacija i/ili evaluacija sustava procjene, intervencijskih programa i programa podrške za djecu i mlade s razvojnim teškoćama i njihova okruženja:

- Razvoj i implementacija interventnih programa koji će doprinijeti ostvarivanju prava djece s teškoćama na inkluzivno obrazovanje i unaprijediti toleranciju vršnjačke okoline;
- Evaluacija podrške asistenata u razredu i mobilnih stručnih timova u nastavi;
- Unapređenje sustava probira i rane dijagnostike te razvoj programa/sustava rane intervencije za djecu s autističnim spektrom i njihove roditelje;
- Povezivanje sustava kurikularne procjene, intervencije (temeljene na dječjoj aktivnosti) i evaluacije kod djece s intelektualnim teškoćama predškolske dobi;
- Kreiranje i primjena informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT) u radu s osobama sa složenim komunikacijskim potrebama (višestruke teškoće, teškoće u području autističnog spektra);
- Evaluacija različitih oblika institucionalne potpore studentima s invaliditetom, ali i njihovim nastavnicima te stručnom i administrativnom osoblju na sveučilištima.

2. Motorički poremećaji, kronične bolesti i art terapije

- Primjena i evaluacija ranih interventnih (razvojnih integracijskih) programa za djecu s neurorizikom;
- Razvoj programa rane intervencije u obitelji;
- Istraživanje biopsihosocijalnih čimbenika u ranoj interakciji majke i djeteta;
- Istraživanja u području psihosocijalne onkologije, u populaciji djece i odraslih;
- Razvoj komplementarno-suportivnih terapija (art/ekspresivne terapije, sofrologija).

3. Oštećenja vida

- Istraživanje različitih aspekata integracije učenika oštećena vida u redovni sustav odgoja i obrazovanja;
- Procjena taktalnog razvoja kao preduvjeta učenja;
- Istraživanje socijalnih vještina i spolnosti kod osoba s oštećenjem vida;
- Ispitivanje različitih aspekata nepoželjnih oblika ponašanja kod djece i mladih s oštećenjem vida;
- Razvoj i primjena kompjutorskih tehnologija u rehabilitaciji i drugih tehnologija u povećanju mobilnosti populacije s oštećenjem vida.

Vrste istraživanja (temeljna/primjenjena/razvojna)

Većina projekata bila je primjenjena i razvojna s ciljem usmjerenim na promjene u društvu u skladu sa suvremenim poimanjem invaliditeta, s ciljem poboljšanja sustava potpore, unapređenja sustava procjene i intervencijskih programa, kvalitete podrške i kvalitete življenja osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju i njihovih obitelji.

Primjeri takovih projekata u području inkluzivne edukacije i rehabilitacije su: Programi intervencija i neki okolinski čimbenici edukacijskog uključivanja; Norwegian Cooperation program on Research and Higher Education with countries on the Western Balkans (CPWB) - Development towards the Inclusive School: Practices – Research – Capacity Building; Rano otkrivanje autizma – PRP i evaluacija ranih interventnih programa; Situacijska analiza položaja djece s teškoćama smještene u institucije; Kurikularni sustav procjene i intervencije u radu s djecom s većim intelektualnim teškoćama; ICT sustavi za osobe sa složenim komunikacijskim potrebama.

Projekt ICT sustavi za osobe sa složenim komunikacijskim potrebama provodio se u suradnji s Fakultetom elektrotehnike i računarstva, Filozofskim fakultetom i Grafičkim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, što je primjer interdisciplinarnе suradnje kojoj težimo.

U području motoričkih poremećaja, kroničnih bolesti i art terapije istraživanja su bila primijenjena, s naglaskom na interdisciplinarnosti i primjeni integrativnih pristupa u edukaciji i rehabilitaciji. To su bili projekti: Razvojni integracijski programi za djecu s neurorazvojnim rizikom; Rane intervencije u obitelji; i Komplementarne suportivne terapije i razvoj životnih potencijala.

Iako na području oštećenja vida u posljednjih pet godina nije bilo kompetitivnih ni suradničkih projekata, članovi Odsjeka za oštećenja vida sudjelovali su u kreiranju i provedbi razvojnih i primijenjenih istraživanja koja su rezultirala s više obranjenih magistarskih radova.

Metodologija

S obzirom na metodologiju, provodile su se sljedeće vrste istraživanja:

- longitudinalna istraživanja;

- eksperimentalni i kvaziekperimentalni nacrti;
- kvantitativna i kvalitativna obrada podataka, kombinirani pristup (u dosadašnjim su istraživanjima najviše korištene kvantitativne metode, no počeo se uvoditi i kvalitativni istraživački pristup).

Usporedivost s Europom i svijetom

Znanstveno-istraživački rad članova Studijskog programa Rehabilitacija/Edukacijska rehabilitacija tematski je relevantan i usporediv s istraživanjima u Europi i svijetu.

Projektne teme (socijalno uključivanje, deinstitutionalizacija, socijalne politike, kurikularni sustavi procjene, rana intervencija, inkluzivno obrazovanje - čimbenici i programi potpore, ICT tehnologija, kvaliteta života obitelji djece s teškoćama i osoba s invaliditetom, oblici potpore studentima s invaliditetom, integrativni pristupi u edukaciji i rehabilitaciji) aktualne su u svjetskom i europskom istraživačkom prostoru, a dobiveni se rezultati kontinuirano prezentiraju na brojnim međunarodnim znanstvenim skupovima.

U tom pogledu, od osobitog je značenja uspostavljena međunarodna istraživačka suradnja na projektima: Norwegian Cooperation program on Research and Higher Education with countries on the Western Balkans (CPWB) – Development towards the Inclusive School: Practices – Research – Capacity Building (s temom evaluacije podrške asistenata i mobilnih stručnih timova u nastavi) i Preparing for Deinstitutionalisation in Croatia through participatory action research – PrePARE (tematski vezan uz proces deinstitutionalizacije).

Usporedivost naših istraživanja s međunarodnima ima i svoja ograničenja. Ona proizlaze prvenstveno iz niskih financijskih sredstava koja su dostupna u okviru skromnih nacionalnih izvora financiranja projekata, a koja ograničavaju npr. metodološko usklađivanje kulturoloških razlika vezanih uz standardizaciju mjernih instrumenata, dostupnost međunarodnih publikacija, ali i mogućnost provođenja znanstvenih istraživanja u suradnji s inozemnim partnerima. Određena ograničenja proizlaze iz socio-ekonomskih i kulturalno specifičnih procesa društvenog razvoja koji su u Hrvatskoj i regiji tek u novije vrijeme aktualni i u istraživačkom prostoru prioritetni (npr. istraživanja vezana uz proces deinstitutionalizacije i kvalitete življenja), a koji su u razvijenim zemljama Europe i svijeta bili inicirani u ranijim vremenskim razdobljima.

2) Na koje znanstvene teme, metodologiju i vrste istraživanja/projekata članovi studijskog programa Rehabilitacija/Edukacijska rehabilitacijaplaniraju usmjeriti znanstveno-istraživački rad u sljedećih 5 godina (2014.-2018.) i na koje se strateške odrednice (nacionalne i međunarodne) pritom oslanjaju?

Istraživanja članova studijskog programa Rehabilitacija/Edukacijska rehabilitacija u narednom petogodišnjem razdoblju provodit će se, kao i do sada, u okviru sljedećih tematskih područja:

- inkluzivna edukacija i rehabilitacija,
- motorički poremećaji, kronične bolesti i art terapije,
- oštećenja vida.

1. Inkluzivna edukacija i rehabilitacija

Teme i ciljevi istraživanja bit će i nadalje primarno usmjereni prema procesu deinstitutionalizacije, edukacijske i socijalne inkluzije te razvoju, implementaciji/ili evaluaciji sustava procjene, intervencijskih programa i modela u zajednici utemeljene podrške, a uključit će se i pitanja razvoja kompetencija edukacijskih rehabilitatora s ciljem promicanja prakse socijalnog uključivanja.

Deinstitucionalizacija i socijalna inkluzija:

- Edukacijska inkluzija djece s teškoćama u razvoju, vršnjački odnosi, odnosi u obitelji i odnos djece s teškoćama u razvoju i učitelja (već je odobrena financijska potpora Sveučilišta u Zagrebu za istraživanje nasilja kod djece s ADHD poremećajem, koje će se provoditi tijekom 2014. godine),
- Istraživanje učinaka deinstitucionalizacije na kvalitetu življenja i kvalitetu podrške za osobe s intelektualnim teškoćama,
- Razvoj suvremenih standarda, usluga i službi podrške u zajednici te povećavanje aktivne uloge osoba s invaliditetom u kreiranju politike i donošenju odluka koje se tiču njihova života i sustava potpore,
- Kvaliteta života obitelji s djecom s teškoćama u razvoju,
- Istraživanje različitih aspekata uključenosti djece i njihovih roditelja u život lokalne zajednice,
- Analiza razvojno primjerenih vidova podrške djeci rane predškolske dobi,
- Razvojno istraživanje mreže usluga za osobe sa složenim komunikacijskim potrebama,
- Procjena kvalitete inkluzivne škole s posebnim naglaskom na područje diferenciranog poučavanja,
- Analiza potpore studentima s invaliditetom u visokom obrazovanju, različitih mjera uspješnosti tijekom studija, kao i u razdoblju nakon završenog studija, u odnosu na različite mjere radne i socijalne uspješnosti bivših studenata s invaliditetom,
- 2013. započelo je provođenje IPA projekta Multidimenzionalna analiza socijalne inkluzije djece s teškoćama i studenata s invaliditetom u procesu edukacije (Multidimensional analysis of social inclusion of children and students with disabilities in the educational process), kojeg je voditelj Savez udruga gluhoslijepih osoba Dodir, a partner ERF i koji će se provoditi i u 2014. godini,
- Odobrena je UNIZG potpora za istraživanje pod nazivom Od rane komunikacije do pismenosti u djece s poremećajem iz autističnog spektra: uloga izvršnih funkcija, koje će se provoditi tijekom 2014. godine, a u kojem će se istražiti utjecaj specifičnih kognitivnih funkcija na obilježja komunikacije, uporabe jezika, gesta i razvoja pismenosti u djece s autizmom.

Razvoj, implementacija i/ili evaluacija sustava procjene, intervencijskih programa i programa podrške za djecu i mlade s razvojnim teškoćama i njihova okruženja:

- Razvoj kulturalno primjerenog sustava procjene i pripreme za deinstitucionalizaciju te prevenciju socijalne isključenosti osoba s intelektualnim teškoćama i njihovih roditelja/obitelji kroz projekt međunarodne suradnje s Anglia Ruskin University (Chambridge & Chelmsford, UK), Faculty of Health, Social Care & Education, Department for Family & Community Studies: Developing a culturally-attuned tool for assessing the needs of residents with intellectual disabilities for transition from one Croatian asylum to community living (2013 – u tijeku),
- Razvoj dijagnostičkog protokola uz korištenje robota i njegovo testiranje u kliničkim uvjetima u suradnji s istraživačima s Fakulteta elektrotehnike i računarstva, kroz projekt Autism Diagnostic Observation with Robot Evaluator (ADORE),
- Ispitivanje socijalne uključenosti i kvalitete podrške kroz istraživanje financirano u okviru IPA IV potpore EU: Ispitivanje socijalne uključenosti i kvalitete podrške u predškolskom, osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju djece i učenika s poremećajem iz autističnog spektra (ASD) i deficitom pažnje/ hiperaktivnim poremećajem (ADHD), koje će se provoditi tijekom 2014. i 2015. godine,
- U tijeku je projekt Kompetencijska mreža zasnovana na informacijsko-komunikacijskim tehnologijama za inovativne usluge namijenjene osobama sa složenim komunikacijskim potrebama (ICT-AAC), iz kojeg će proizaći različite usluge za osobe sa složenim komunikacijskim potrebama te će se provoditi evaluacija njihove učinkovitosti uz korištenje istraživačkih nacrti na pojedinim slučajevima.

Razvoj kompetencija edukacijskih rehabilitatora s ciljem promicanja prakse socijalnog uključivanja:

- Umrežavanje znanstveno-istraživačke suradnje na tom polju s institucijama u regiji, kako bi se ostvarile poželjne promjene, iskoristile postojeće prednosti sustava i primijenili međunarodni standardi u osiguravanju kvalitete sustava podrške – povezano s činjenicom da je Republika Hrvatska usvojila i ratificirala niz europskih i drugih strateških međunarodnih dokumenata usmjerenih na zaštitu i ostvarivanje prava djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom,
- Primijenjeno istraživanje o razvoju kompetencija edukacijskih rehabilitatora u sustavima odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne politike.

2. Motorički poremećaji, kronične bolesti i art terapije

Planira se iniciranje i provedba istraživanja u skladu sa strateškim odrednicama koje uključuju priključivanje međunarodnim istraživačkim projektima i financiranje iz EU fondova, suradnju sa znanstvenim i sveučilišnim institucijama iz zemlje i inozemstva te implementaciju rezultata istraživanja u praksu, uključujući sljedeća tematska područja:

- Razvoj programa i rehabilitacijskih metoda u ranoj intervenciji (rani razvojni integracijski programi za djecu s neurorizikom, rana intervencija u obitelji),
- Razvoj programa i rehabilitacijskih metoda u različitim problemskim područjima motoričkih poremećaja i kroničnih bolesti,
- Psihosocijalna onkologija (u populaciji djece i odraslih),
- Art/ekspresivne i druge komplementarno-suportivne metode u terapiji, edukaciji i rehabilitaciji djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom (problemska područja motoričkih poremećaja, kroničnih bolesti, intelektualnih teškoća, ADHD-a, oštećenja vida i dr.),
- Psihofiziološki parametri u metodama kliničke procjene,
- Asistivna i rehabilitacijska tehnologija.

3. Oštećenja vida

Planiraju se pokrenuti istraživanja i projekti koji će više obuhvatiti populaciju odraslih osoba oštećenja vida:

- razvojno istraživanje različitih aspekata kvalitete života osoba s teškoćama vizualog funkcioniranja srednje i starije životne dobi,
- primjenjeno istraživanje novih i asistirajućih tehnologija u rehabilitaciji,
- proučavanje utjecaja socijalne politike na ostvarivanje prava osoba s teškoćama vizualne percepcije.

Metodologija budućeg znanstveno-istraživačkoga rada:

- transverzalno-korelacijska istraživanja;
- longitudinalna istraživanja;
- eksperimentalni i kvaziekperimentalni nacrti;
- kvantitativne i kvalitativne obrade podataka, kombinirani pristupi;
- studije slučaja.

Osvrt na znanstveno-istraživačko usmjerenje studijskog programa Rehabilitacija/Edukacijska rehabilitacija u narednom petogodišnjem razdoblju:

Sva tematska područja bavljenja studijskog programa Rehabilitacija/Edukacijska rehabilitacija u znanstveno istraživačkom radu i dalje će biti usmjerena prema socijalnoj inkluziji, odnosno razvoju socijalnog modela u rehabilitaciji djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u svim rasponima dobi i oštećenja te razvoju, implementaciji/ili evaluaciji sustava procjene, intervencijskih programa i modela u zajednici utemeljene podrške.

Stoga će istraživanja najčešće biti razvojna i primjenjena, ali će se tematska područja proširiti i na epidemiologiju i fenomenologiju istraživanih područja (temeljna istraživanja).

U metodološkom smislu, kako bi se prethodno navedeno moglo implementirati, planira se u budućim istraživanjima više usmjeriti na kvalitativnu korisničku perspektivu, tj. aktivnije uključivanje osoba s intelektualnim teškoćama, obitelji s djecom s intelektualnim i drugim razvojnim teškoćama i općenito osoba s invaliditetom u kreiranje i provedbu istraživanja, kroz primjenu inkluzivnog modela participativnih i emancipatornih studija.

Istraživačko područje kojem će se posvetiti dodatna pozornost su kompetencije edukacijskih rehabilitatora u sustavima odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne politike, s ciljem promicanja prakse socijalnog uključivanja.

Znanstveno-istraživački interesi u cjelini bit će više usmjereni na okrupnjavanje istraživačkih skupina i tematskih područja unutar studijskog programa Rehabilitacija/Edukacijska rehabilitacija, ali i suradnju sa studijskim programima Logopedija i Socijalna pedagogije te umrežavanje u veće istraživačke grupe s istraživačkom zajednicom u Hrvatskoj (drugim fakultetima/sveučilištima i znanstvenim institucijama) te inozemnom istraživačkom prostoru.

Znanstvena djelatnost će više, nego do sada, biti usmjerena na međunarodnu suradnju kroz traženje partnera i provođenje komparativnih istraživanja (posebno u europskom kontekstu), na traženje zajedničkih i sličnih istraživačkih interesa i dobivanje rezultata koji mogu biti primjenjivi u širem istraživačkom području i srodnim znanstvenim disciplinama.

Prevideno je praćenje i uvažavanje strateških odrednicakao dio socijalnog utjecaja znanstveno-istraživačkog djelovanja članova studijskog programa Rehabilitacija/Edukacijska rehabilitacija. Takve se odrednice primjerice nalaze u sljedećim strateškim dokumentima:

- Konvencija UN-a o pravima osobasinvaliditetom (2006) koju je RH usvojila i ratificirala 2007. godine;
- Konvencija UN-a o pravima djece (1989);
- Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2007. do 2015.;
- WHO QoL Study Protocol (1993);
- The Charter of Fundamental Rights of the European Union (2000);
- European Commission's program „Towards a Coherent European Approach to Collective Redress“ (2011).

STUDIJSKI PROGRAM LOGOPEDIJA (Odsjek za logopediju, Odsjek za oštećenja sluha)

1) Na koja tematska područja, metodologiju i vrste istraživanja/projekata je bio usmjeren znanstveno-istraživački rad članova studijskog programa Logopedija u zadnjih 5 godina (2009.-2013.) i koliko smo time usporedivi s aktualnim istraživanjima u Europi i svijetu?

U proteklom petogodišnjem razdoblju članovi studijskog programa Logopedija bili su usmjereni na sljedeća tematska područja i ciljeve istraživanja:

1. Komunikacijski i jezični poremećaji i specifične teškoće učenja

- Jezično usvajanje, razvoj i obrada,
- Kognitivne pretpostavke usvajanja komunikacije, jezika i govora,
- Neurorazvojni rizici za usvajanje jezika,
- Traumatska oštećenja mozga,
- Oštećenja mozga i komunikacija,
- Stečeni i razvojni jezični poremećaji,
- Dvojezičnost,
- Predvještine i vještine čitanja i pisanja u različitim populacijama,
- Potpomognuta komunikacija kod različitih korisnika,
- Poremećaji iz autističnog spektra (komunikacija i jezik),
- Neurodegenerativne bolesti i teškoće komunikacije,
- Terapijski postupci u logopediji.

2. Glasovno-govorni poremećaji

- Poremećaj slušnog procesiranja,
- Subjektivna procjena glasa,
- Poremećaji tečnosti govora,
- Terapijski postupci.

3. Oštećenja sluha i znakovni jezik

- Komunikacija osoba s prirođenim ili rano stečenim oštećenjem sluha (ovladavanje hrvatskim jezikom, obilježja govora, korištenje slušnih pomagala i kohlearna implantacija te rana intervencija);
- Komunikacija odraslih osoba sa stečenim oštećenjem sluha (pokretanje ranog probira oštećenja sluha stečenog u odrasloj dobi i usmjeravanje rehabilitacije prema mjerenju funkcionalnih teškoća slušanja);
- Struktura hrvatskog znakovnog jezika - HZJ (osnovna rječnička i gramatička obilježja).

Vrste istraživanja (temeljna/primjenjena/razvojna)

Temeljni projekti, kao što je npr. projekt Više kortikalne funkcije i jezik, bili su usmjereni prema definiranju i opisivanju temeljnih procesa jezične obrade, jezičnog usvajanja te jezično-govornog i komunikacijskog razvoja, kao i kognitivnih procesa koji leže u pozadini jezično-govornog razvoja.

Većina projekata bila je primjenjena i razvojna, (npr. Poremećaji slušnog procesiranja (PSP) u osnovnoškolske djece; Kognitivni i jezični razvoj u djece s neurorizikom; Afazije i traumatska oštećenja

mozga; Dvojezična komunikacija gluhih i čujućih), s ciljem primjene znanja stečenih na projektu u radu s osobama s jezično-govornim i komunikacijskim teškoćama kao i u njihovom obrazovanju i svakodnevnom životu.

U području oštećenja sluha projektni rezultati ostvaruju primjenu u programima poučavanja hrvatskog znakovnog jezika kao stranog jezika za čujuće osobe, hrvatskog jezika kao J2 za djecu i mladež s oštećenjem sluha te postupke unapređenja korištenja slušnih pomagala kod osoba oštećena sluha.

Osim područja komunikacije djece i odraslih osoba s oštećenjem sluha, obuhvaćeno je i područje primjene manualnih simbola/znakova kao oblika potpomognute komunikacije kod osoba sa složenim komunikacijskim potrebama.

Metodologija

S obzirom na metodologiju, provodile su se sljedeće vrste istraživanja:

- eksperimentalni i kvaziekperimentalni dizajn,
- longitudinalna istraživanja,
- transverzalna istraživanja,
- studije slučaja,
- bihevioralna istraživanja,
- on-line istraživanja,
- međujezična istraživanja.

Usporedivost s Europom i svijetom

Znanstveno-istraživački rad članova Studijskog smjera Logopedija tematski je usporediv s istraživanjima u Europi i svijetu. Projektne teme (jezične teškoće, traumatska oštećenja mozga, komunikacijske teškoće i slično) trenutno su aktualne teme i u europskom istraživačkom prostoru, što je vidljivo u sadržaju niza projekata koje financijski podržavaju različite sastavnice europskih fondova (primjerice COST projekti: Language Impairment in a Multilingual Society: Linguistic Patterns and the Road to Assessment; i Cross-linguistically Robust Stages of Children's Linguistic Performance with Application to the Diagnosis of Specific Language Impairment).

U području oštećenja sluha istraživanja znakovnog jezika i dvojezičnog obrazovanja gluhe djece vrlo su aktualni u Europi i svijetu, a u Hrvatskoj su teoriji i praksi tek na svojim počecima. Istraživanja funkcionalnih teškoća slušanja i mogućnosti mjerenja ishoda dodjele slušnih pomagala izravno su primjenjiva u istraživanjima kvalitete života osoba koje su stekle oštećenje sluha u odrasloj dobi, a pogotovo u ranoj detekciji stečenog oštećenja sluha, što je u skladu s trendovima i preporukama ASHA-e i CPLOL-a.

No potrebno je naglasiti kako gledano iz pozicije istraživačke metodologije postoji niz metodoloških ograničenja (npr. nedostatak standardiziranih mjernih instrumenata, ograničena dostupnost metoda funkcionalnog oslikavanja mozga, administrativno složen pristup ispitanicima). Problem su izrazito niska financijska sredstva (nacionalni izvori financiranja) namijenjena za znanstvena istraživanja što sve značajno utječe na kvalitetu znanstveno-istraživačkog rada, a posljedično tomu i na usporedivost naših znanstvenih postignuća s europskim i svjetskim.

2) Na koje znanstvene teme, metodologiju i vrste istraživanja/projekata članovi studijskog programa Logopedija planiraju usmjeriti znanstveno-istraživački rad u sljedećih 5 godina (2014.-2018.) i na koje se strateške odrednice (nacionalne i međunarodne) pritom oslanjaju?

Istraživanja članova studijskog programa Logopedija i u narednom petogodišnjem razdoblju bit će usmjerena na sljedeća tematska područja:

- komunikacijski i jezični poremećaji i specifične teškoće učenja,
- glasovno-govorni poremećaji,
- oštećenja sluha i znakovni jezik,
- poremećaji gutanja i hranjenja.

Teme unutar tih područja bit će usmjerene prema jezično-govorno i komunikacijskom razvoju kod djece i odraslih, ali posebice i kod osoba treće životne dobi koja s padom nataliteta postaje biti sve više zastupljena populacija hrvatskog društva. Naglasak će biti stavljen na medicinske fenomene koji se dosada nisu ili su se nedovoljno postavljali u kontekst jezično-govornog i komunikacijskog razvoja (primjerice, neurodegenerativna oboljenja, bolesti štitnjače, prezbiakuzija i sl.).

Kao primjeri specifičnih tema koje se planiraju istraživati u okviru navedenih tematskih područja mogu se izdvojiti:

1. Komunikacijski i jezični poremećaji i specifične teškoće učenja

- Jezična obrada kod djece i odraslih,
- Probir i dijagnostički postupci kod jezičnih teškoća i poremećaja iz autističnog spektra,
- Izvršne funkcije u djece s autizmom,
- Razvoj potpomognute komunikacije zasnovane na informacijsko-komunikacijskim tehnologijama (ICT) za osobe sa složenim komunikacijskim potrebama,
- Uključivanje djece s teškoćama jezično - govorne komunikacije u odgojno obrazovne procese,
- Uključivanje djece s poremećajem iz autističnog spektra u predškolski sustav.

2. Glasovno-govorni poremećaji

- Poremećaji govora i glasa kod osoba s Parkinsonovom bolesti,
- Kvaliteta glasa kod žena s bolesti štitnjače,
- Poremećaji slušnog procesiranja.

3. Poremećaji gutanja i hranjenja

4. Oštećenja sluha i znakovni jezik

- Lingvistika hrvatskog znakovnog jezika,
- Jezična znanja gluhe djece i mladeži,
- Kreiranje i evaluacija programa hrvatskog jezika kao J2 za gluhe osobe,
- Rano otkrivanje oštećenja sluha stečenih u odrasloj dobi i jačanje podrške novim korisnicima slušnih pomagala.

Metodologija budućeg znanstveno-istraživačkoga rada:

- longitudinalna istraživanja,
- transverzalna istraživanja,
- studije slučaja,
- bihevioralna,

- on-line istraživanja,
- međujezična istraživanja.

Osvrt na znanstveno-istraživačko usmjerenje studijskog programa Logopedija u narednom petogodišnjem razdoblju:

Tematski će istraživanja biti usmjerena na aktualne teme iz područja jezika, govora i komunikacije, slijedeći smjernice propisane u nizu međunarodnih dokumenata (Standardna pravila UN-a o izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom, Salamanca Statement, Rezolucija Europskog parlamenta o znakovnim jezicima, Preporuke Vijeća Europe o zaštiti i unapređenju znakovnih jezika, čija je potpisnica i RH), na razvoj preventivnih i rehabilitacijskih programa kao i metoda probira djece s oštećenjima sluha i teškoćama u području jezika, govora i komunikacije te na razvoj sustava praćenja. Ove su aktivnosti u skladu s ciljevima nacionalne socijalne politike, s prioritetom VI nNacionalne strategije razvoja zdravstva te s prioritetima Strateškog plana javnog zdravstva.

Na nacionalnoj razini cilj je znanstveno istraživačkoga rada članova studijskog programa Logopedija sljedeći:

- povećati broj kompetitivnih interdisciplinarnih i multidisciplinarnih projekata, odnosno znanstveno se povezati s većim brojem drugih sastavnica Sveučilišta u Zagrebu, ali i drugih institucija s ciljem okrupnjavanja i jačanja istraživačkih skupina koje će biti znanstveno prepoznatljive,
- povećati znanstvenu produktivnost povećanjem broj znanstvenih projekata te publikacija,
- povezati istraživanja s obrazovanjem doktorskih studenata kao mladih potencijala za daljnji razvoj znanstvene djelatnosti u ovom području.

Na međunarodnoj razini cilj je znanstveno istraživačkoga rada članova studijskog programa Logopedija:

- povećati uključenost i sudjelovanje u europskim i svjetskim projektima (primjerice COST, FP7, Horizon 2020),
- povećati broj radova objavljenih u suradnji s istraživačima s različitih europskih i svjetskih sveučilišta i institucija,
- povećati mobilnost istraživača.

STUDIJSKI PROGRAM SOCIJALNA PEDAGOGIJA (Odsjek za kriminologiju, Odsjek za poremećaje u ponašanju)

1) Na koja tematska područja, metodologiju i vrste istraživanja/projekata je bio usmjeren znanstveno-istraživački rad članova studijskog programa Socijalna pedagogija u zadnjih 5 godina (2009.-2013.) i koliko smo time usporedivi s aktualnim istraživanjima u Europi i svijetu?

U proteklom petogodišnjem razdoblju članovistudijskog programa Socijalna pedagogija bili su usmjereni na sljedeća tematska područja i ciljeve istraživanja:

1. Problemi u ponašanju djece i mladih viđeni kroz višestruke perspektive

Istraživanja problema u ponašanju:

- Terminološka i pojmovna određenja problema u ponašanju djece i mladih,
- Obilježja populacije djece i mladih s problemima u ponašanju u RH unutar intervencijskog kontinuuma (van, polu i institucionalne intervencije),
- Provjera i standardizacija mjernih instrumenata za procjenu problema, rizika i potreba djece i mladih,
- Istraživanje etiologije i fenomenologije rizičnog ponašanja mladih s ciljem osmišljavanja i planiranja daljnjih društvenih i stručnih intervencija u specifičnom području,
- Problemi u ponašanju i povezani fenomeni u razdoblju adolescencije te u odrasloj dobi,
- Istraživanje fenomenoloških obilježja mladih počinitelja kaznenih djela u okviru izvršavanja kaznenih sankcija.

Prevenicijska istraživanja:

- Razumijevanje područja razvoja socijalno-emocionalnih vještina djece predškolske i osnovnoškolske dobi u svrhu planiranja učinkovite prevencije problema u ponašanju,
- Istraživanja vezana uz procjenu prisutnosti rizičnih i zaštitnih čimbenika kod djece i mladih,
- Istraživanje kvalitete, implementacije i učinkovitosti većeg broja preventivnih programa s ciljem određivanja prediktora i moderatora učinkovitosti preventivnih programa kao i dubljeg razumijevanja procesa razvoja učinkovitih programa prevencije problema u ponašanju.

2. Razvoj, implementacija i/ili evaluacija socijalnopedagoških intervencija za djecu i mlade i njihova okruženja

- Provjera usklađenosti intervencija s razinom rizika/potreba djece i mladih s problemima u ponašanju,
- Udomiteljstvo djece iz dječje perspektive,
- Participacija korisnika (primjerice, participacija djece u dječjim vijećima),
- Nezaposlenost iz perspektive nezaposlenih mladih,
- Evaluacija posebne obveze izvansudske nagodbe,
- Osmišljavanje, implementacija i evaluacija programa prevencije rizičnog ponašanja mladih (npr. kockanja, konzumiranja sredstava ovisnosti) temeljem rezultata dosadašnjih istraživanja.

3. Status struke i profesionalni identitet iz perspektive socijalnih pedagoga

- Analiza pitanja socijalnopedagoške teorije, prakse i znanosti kao i visokoškolskog obrazovanja na tom području, utvrđivanje znanstvene utemeljenosti socijalne pedagogije, definiranja predmeta njezina bavljenja, njezine društvene utemeljenosti, ali i utvrđivanja temeljnih kompetencija za uspješan socijalnopedagoški rad,

- Istraživanje samoprocjene kompetentnosti budućih stručnjaka u psihosocijalnom radu studenata socijalne pedagogije, socijalnog rada i psihologije,
- Istraživanje samoprocjene kompetentnosti socijalnih pedagoga te teorijska međunarodna analiza položaja i područja djelovanja socijalne pedagogije u Europi.

4. Kriminologija, penologija i viktimologija

- Stavovi i stigmatizacija počinitelja kaznenih djela, stavovi studenata prema kriminalitetu, strah oh kriminaliteta,
- Kriminogeni rizici i potrebe,
- Psihološka obilježja počinitelja seksualnih delikata,
- Fenomenologija kriminaliteta, kriminalni životni stil, kriminalni stilovi razmišljanja,
- Kriminalna karijera, ilegalne i legalne droge, organizirani kriminalitet,
- Nasilje u penalnim ustanovama,
- Kvaliteta života, emocionalno dobrostanje i sagorijevanje na poslu (burn out) penalnog osoblja,
- Viktimologija, probacija, penološka rehabilitacija, stanje i razvoj kriminologije.

Vrste istraživanja (temeljna/primjenjena/razvojna)

U nizu provedenih temeljnih, primjenjenih i razvojnih projekata najviše su bila zastupljena istraživanja primjenjenog karaktera, kao što su npr.: PATHS-RASTEM; Zajednice koje brinu; Usklađivanje intervencija s potrebama djece i mladih u riziku: izrada modela; Utjecaj vršnjačkog pritiska u adolescenciji; Stigmatizacija počinitelja kaznenih djela; Istraživanje samoprocjene kompetentnosti socijalnih pedagoga te teorijska međunarodna analiza položaja i područja djelovanja socijalne pedagogije u Europi; Istraživanje samoprocjene kompetentnosti budućih stručnjaka u psihosocijalnom radu - studenata socijalne pedagogije, socijalnog rada i psihologije; Istraživanje fenomenoloških obilježja mladih počinitelja kaznenih djela u okviru izvršavanja kaznenih sankcija; Istraživanje etiologije i fenomenologije rizičnog ponašanja mladih s ciljem osmišljavanja i planiranja daljnjih društvenih i stručnih intervencija u specifičnom području; Istraživanje zadovoljstva poslom socijalnih pedagoga; Istraživanje fenomenologije kockanja adolescenata; Udomiteljstvo iz dječje perspektive; Savjetovališta za mlade i mogućnosti provedbe posebne obveze uključivanja u pojedinačni ili skupni psihosocijalni tretman u savjetovalištu za mlade.

Neka su istraživanja imala i razvojna obilježja, kao npr.: PATHS-RASTEM; Zajednice koje brinu; Osmišljavanje, implementacija i evaluacija programa prevencije kockanja mladih temeljem rezultata dosadašnjih istraživanja; Implementacija i evaluacija programa prevencije korištenja sredstava ovisnosti.

Provedena su i neka temeljna istraživanja, kao npr.: Istraživanje procjena potreba – CTC upitnik za djecu i drugi upitnici upotrijebljeni u te svrhe; Usklađivanje intervencija s potrebama djece i mladih u riziku: izrada modela; Utjecaj vršnjačkog pritiska u adolescenciji.

Metodologija

S obzirom na metodologiju, provodile su se sljedeće vrste istraživanja:

- transverzalno-korelacijska istraživanja, kombinacija transverzalno-korelacijskog i longitudinalnog istraživanja;
- eksperimentalni i kvaziekperimentalni nacrti;
- kvantitativna i kvalitativna obrada podataka, kombinirani pristup (u dosadašnjim se istraživanjima uglavnom koristio kvantitativni istraživački pristup, ali sve više se uvodi i kvalitativni istraživački pristup).

Usporedivost s Europom i svijetom

Istraživanja iz područja preventivne znanosti vrlo su usporediva i na tragu onoga što svjetska znanost u području prevencije radi. I druge teme/područja istraživanja/projekata članova studijskog programa Socijalne pedagogije (primjerice Istraživanje vršnjačkog pritiska, Stigmatizacija počinitelja kaznenih djela, itd.) aktualna su u Europi i svijetu, a dobiveni rezultati tih istraživanja su bili vrlo usporedivi s postojećim inozemnim istraživanjima te kao takvi prezentirani u raznim fazama projekata na niz međunarodnih/inozemnih konferencija.

Posebno treba istaknuti potrebu većeg ulaganja u razvoj i primjenu novih i sofisticiranijih metoda obrade podataka koji nam nedostaju u istraživanjima koje provodimo ili ih tek počinjemo koristiti, a bez kojih nije moguće obrađivati ni prikazati rezultate na metodološki primjeren način, a na čijim se ishodima može unaprijediti socijalnopedagoška praksa. Rezultati rada na dosadašnjim istraživanjima/projektima su dokazali i izvjesnu neprikladnost dosada korištenih metodoloških pristupa u istraživanju pojedinih tema (primjerice vršnjačkog pritiska), no u novije su vrijeme postavljeni i neki novi metodološki standardi (npr. u okviru doktorske disertacije koja je bila dio projekta na temu vršnjačkog pritiska), što govori i o doprinosu istraživanja članova studijskog programa Socijalne pedagogije u kontekstu šire znanstvene zajednice i izvan granica Hrvatske.

Znanstveno istraživački rad članova studijskog programa Socijalne pedagogije bio je usmjeren na svjetski i regionalno aktualne teme i iz područja kriminologije (stanje i razvoj kriminologije, stavovi prema kriminalitetu i počiniteljima kaznenih djela, strah od kriminaliteta, fenomenologija kriminaliteta: nasilje, organizirani kriminal, zlouporaba sredstava ovisnosti, kriminalna karijera), penologije (evaluacija rehabilitacijskih programa, emocionalno dobrostanje i sagorijevanje na poslu penalnog osoblja, probacija) i viktimologije (nasilna viktimizacija djece, zatvorenika, osoblja zatvorskih sustava i policijskih službenika). Istraživanja su usporediva sa svjetskim trendovima i po istraživačkoj metodologiji (kombiniranje kvantitativnog i kvalitativnog pristupa).

Povezivanje članova studijskog programa Socijalne pedagogije s međunarodnom znanstvenom zajednicom, razmjena, primjena i razvoj instrumenata te diseminacija rezultata istraživanja na međunarodnim konferencijama čine istraživanja članova studijskog programa Socijalne pedagogije usporedivima i aktualnima u međunarodnom znanstveno-istraživačkom prostoru.

2) Na koje znanstvene teme, metodologiju i vrste istraživanja/projekata članovi studijskog programa Socijalna pedagogija planiraju usmjeriti znanstveno-istraživački rad u sljedećih 5 godina (2014.-2018.) i na koje se strateške odrednice (nacionalne i međunarodne) pritom oslanjaju?

Tematska podjela koja je i do sada prevladavala u znanstveno-istraživačkom djelovanju članova studijskog programa Socijalne pedagogije procijenjena je vrijednom te onim čime se generalno i dalje treba rukovoditi u planiranju znanstvenih istraživanja u sljedećih 5 godina (2014.-2018.), naravno na suvremeniji način usklađen sa svjetskim trendovima. To je sljedeća podjela:

- Etiologija (teme: ispitivanje rizičnih i zaštitnih čimbenika u RH, longitudinalna istraživanja),
- Fenomenologija (teme: novi oblici ponašanja, fenomenologija kriminaliteta, uvid u ponašanja koja nam se čine poznata, a to možda uopće više nisu, sustavno praćenje incidencije i prevalencija, longitudinalna istraživanja),
- Tretman i posttretman (teme: obilježja tretmana, nove vrste tretmana i posttretmana, alternative te evaluacija),
- Prevencija (teme: preventivni programi na različitim razinama, razvoj, implementacija i evaluacija programa; evidence-based preventivni programi u svim domenama primjene – mladi/vršnjaci, obitelj, predškola/škola, zajednica, procjene potreba, istraživanje internaliziranih

i eksternaliziranih problema ponašanja, pozitivnog razvoja i promocije mentalnog zdravlja).

Uz navedenu podjelu, moguće je prepoznati i nove, suvremene pristupe, teme i područja koja pripadaju socijalnoj pedagogiji i postaju usmjerenja u istraživanjima i projektima članova studijskog programa Socijalne pedagogije u narednom petogodišnjem razdoblju. Moguće ih je sagledati u sljedeće tri tematske cjeline:

- Socijalna pravda, socijalno uključivanje, usmjeravanje na pozitivan razvoj i osnaživanje djece, mladih i odraslih osoba, posebno onih u riziku za razvoj problema u ponašanju te s problemima u ponašanju,
- Evaluacijska istraživanja socijalnopedagoških intervencija za djecu, mlade i odrasle,
- Razvoj instrumenata te metodoloških pristupa usklađenih s područjima istraživanja.

Slijede primjeri tema povezanih s navedena tri usmjerenja, kao pojedinačni odgovori članova studijskog programa Socijalne pedagogije:

- Korisnička perspektiva u odnosu na doživljaj i iskustvo intervencija (posebno neformalnih i alternativnih),
- Restorativna pravda,
- Participativna prava djeteta i najbolji interes djeteta,
- Deinstitutionalizacija,
- Daljnji razvoj mjernih instrumenata za procjenu rizika i potreba,
- Etički aspekti intervencija,
- Intervencije u visokorizičnim obiteljima s djecom,
- Vršnjački pritisak u adolescenciji,
- Istraživanje rizičnog i delinkventnog ponašanja djece, mladih i odraslih osoba,
- Evaluacijska istraživanja različitih intervencija (preventivnih, tretmanskih za djecu, mlade i odrasle),
- Istraživanja i analiza pravnih propisa koji definiraju položaj i intervencije prema djeci i mladima s problemima u ponašanju,
- Istraživanja usmjerena na obilježja socijalne pedagogije i njen položaj u sustavu znanosti i drugih pomažućih profesija,
- Istraživanja usmjerena na volontiranje studenata socijalne pedagogije,
- Istraživanje usmjereno na standardizaciju upitnika za procjenu rizika i kriminogenih potreba te razine motivacije forenzičnih pacijenata u Republici Hrvatskoj,
- Evaluacija primjene određenih tehnika rada s djecom i mladima u riziku (npr. Lifebook),
- Savjetovališta za mlade i mogućnosti provedbe posebne obveze uključivanja u pojedinačni ili skupni psihosocijalni tretman u savjetovalištu za mlade,
- Razvoj, implementacija i učinkovitost preventivnih programa - poseban interes odnosi se na izradu baza učinkovitih programa koji bi pokrивao cijelu Europu i koji bi opsluživao potrebe bilo koje zemlje uz adaptacije u sredinama u kojima bi se primjenjivao,
- Razvoj socijalno-emocionalnih vještina djece,
- Promocija mentalnog zdravlja,
- Obiteljski preventivni programi,
- Prevencija u zajednici i preventivne kampanje,
- Otpornost djece i mladih u institucijama,
- Razvoj i evaluacija rehabilitacijskih programa u penalnom sustavu,
- Nasilje u penalnom sustavu,
- Obilježja počinitelja kaznenih djela (kriminologija),
- Obilježja različitih oblika kriminalne i druge viktimizacije (viktimologija).

Metodologija budućeg znanstveno-istraživačkoga rada:

- kvalitativna i kvantitativna, kombinirani pristup.

Osvrt na znanstveno-istraživačko usmjerenje studijskog programa Socijalna pedagogija u narednom petogodišnjem razdoblju:

Sva tematska područja dosadašnjeg bavljenja članova studijskog programa Socijalne pedagogije u znanstveno istraživačkom radu su i dalje aktualna. Naglasak u narednom razdoblju staviti će se na nastavak epidemioloških i fenomenoloških istraživanja jer su ona temeljna istraživanja, a na njih se nužno nastavlja i istraživanja učinkovitosti preventivnih, tretmanskih i posttretmanskih strategija/intervencija/programa (primjenjena i/ili razvojna istraživanja).

Planira se veća usmjerenost na kompetitivne projekte, međunarodna i komparativna istraživanja (posebno u kontekstu EU) jer su interesi istraživača u područjima vrlo slični, nailaze na slične probleme te iznalaze rješenja potencijalno primjenjiva u međunarodnom prostoru.

Nadalje je neophodno okrupnjavanje istraživačkih grupa/područja unutar studijskog programa Socijalne pedagogije i umrežavanje u veće istraživačke grupe s istraživačkom zajednicom u hrvatskom i inozemnom istraživačkom prostoru.

Uz veće, složenije istraživačke projekte, prioritetna su participativno-akcijska istraživanja koja u većoj mjeri uključuju i same korisnike (sudionike istraživanja).

Svakako je predviđeno uvažavanje strateških odrednica kao dio socijalnog utjecaja znanstveno-istraživačkog djelovanja članova studijskog programa Socijalne pedagogije, koje se nalaze u mnogim nacionalnim strategijama/javnim politikama i populacijskim statistikama koje je poželjno objedinjavati. Važno je i pronalaženje novih smjerova istraživanja u kojima bi se provedbu i monitoriranje pojedinih aktivnosti postavilo na istraživačku razinu (monitoring, kvaliteta implementacije, evaluacija).

Hrvatski i Europski strateški dokumenti su brojni pa je kod postavljanja bilo kojeg projekta poželjno pronaći i odgovarajuću podlogu u njima i smjerovima prema kojima idu.

Predviđen je i razvoj kapaciteta za primjenu i razvoj metodologija usklađenih s istraživačkim temama – posebnou vidu edukacija članova studijskog programa Socijalne pedagogije za pojedine metodološke pristupe, uz nastavak primjene kvantitativne i kvalitativne metodologije i sve više kombiniranog pristupa koji, prema suvremenim zahtjevima područja i iskustvu dosadašnjih istraživanja, u velikoj mjeri odgovaraju postojećim tematskim usmjerenjima.

Prilog 5.2.

Prilog poglavlju 5. Znanstvena i stručna djelatnost, odgovoru na pitanje:

- g) **Osvrnite se na broj znanstvenih radova proizašlih iz međunarodne suradnje nastavnika i suradnika, a u kojima se kao koautori pojavljuju i inozemni znanstvenici i umjetnici. Usporedite te rezultate s praksom srodnih visokih učilišta.**

Popis znanstvenih radova proizašlih iz međunarodne suradnje nastavnika i suradnika, a u kojima se kao koautori pojavljuju i inozemni znanstvenici:

- Katsos, N.; Ezeizabarrena, M.; Gavarró, A.; **Kuvač Kraljević, J.**; **Hržica, G.**; A. Skordi; Jensen de López, K.; Sundahl, L.; van Hout, A.; Hollebrandse, B.; Overweg, J.; Faber, M.; van Koert, M.; Cummins, C.; Smith, N.; Vija, M.; Parm, S.; Kunnari, S.; Morisseau, T.; Yatsushiro, K.; Hubert, A.; Varlokosta, S.; Konstantzou, K.; Farby, S.; Guasti, M. T.; Vernice, M.; Balčiūnienė, I.; Ruzaitė, J.; Grech, H.; Gatt, D.; Asbjørnsen, A.; Torkildsen, J.; Haman, E.; Miękisz, A.; Gagarina, N.; Puzanova, J.; Andjelković, D.; Savić, M.; Jošić, S.; Slančová, D.; Kapalková, S.; Barberán Recalde, T.; Özge, D.; Hassan, S.; van der Lely, H.; Sauerland, U.; Okubo, T.; Noveck, I. (2012): The Acquisition of Quantification across Languages: Some Predictions. U: Biller, Alia K., Chung, Esther Y., Kimball Amelia E. (eds): BUCLD 36: Proceedings of the 36th Annual Boston University Conference on Language Development. 258-268.
- Levstek, T; Brebant, T; Podlesek, A; **Palmović, M.**; Sušac, A. (2012): Eye movement correlates for complex subtraction in healthy adolescents. Proceedings of the 15th International Multiconference: Information Society - IS 2012. Ljubljana: Institut, 2012. 287-292.
- **Palmović, M.**; Šilar, J. (2012): Suppression of μ -rhythm as a trace of mirror neuron system. Proceedings of the 15th International Multiconference: Information Society - IS 2012. Ljubljana: Institut "Jožef Stefan". 307-309.
- Eriksson, M.; Marschik, B. P.; Tulviste, T.; Almgren, M.; Pérez Pereira, M.; Wehberg, S.; Marjanović Umek, L.; Gayraud, F.; **Kovačević, M.**; Gallego, C. (2011): Differences between girls and boys in emerging language skills: Evidence from 10 language communities. British journal of developmental psychology, 30. 326-326.
- Polšek, D.; Jagatić, M.; **Cepanec, M.**; Hof P.R.; Šimić, G. (2011): Recent developments in neuropathology of autism spectrum disorders. Translational Neuroscience, 2(3). 256-264.
- **Prstačić, M.**; Allesandrini, C. D.; Carvalho, M. M.; Vrkljan, M.; Eljuga, D. (2011): Croatian-Brazilian project breast cancer and clinical research on creative and arts-expressive/supportive (Psycho)therapies. Libri Oncology, 39(1-3). 83-91.
- Xanthos, A.; Laaha, S., Gillis S.; Stephany, U.; Aksu-Koç, A.; Christofidou, A.; Gagarina, N.; **Hržica, G.**; Ketz, N. F.; Kilani-Schoch, M.; Korecky-Kröll, K.; **Kovačević, M.**; Laalo, K.; **Palmović, M.**; Pfeiler, B.; Voeikova, M. D.; Dressler, W. U. (2011): On the role of morphological richness in the early development of noun and verb inflection. First Language. 31(2), 461-479.
- Roy, S.; Novak T; **Mikšaj – Todorović, Lj.** (2010): Job Burn out among Prison Staff in the United States and Croatia: A Preliminary Comparative Study. International Journal of Criminal Justice Sciences 5 (1), 284-533.
- Kobolt, A.; **Žižak, A.** (2010): Prispevak supervizije k uspešnosti in vzdušju v delovnih skupinas in timih. U: Kobolt, A. (ur.): Supervizija in koučing. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta i Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 151-188.

- Martinot, C.; **Kuvač Kraljević, J.**; Bošnjak-Botica, T.; Chur, L. (2009): Predication principale vs seconde à l'épreuve des faits d'acquisition. U: Helmy, A (ur.) Prédicat, prediction et structures prédicatives. Pariz: Cellule de recherche en Linguistique, 50-81.
- Zaretsky, E.; **Kuvač Kraljević, J.**; Core, C.; **Lenček, M.** (2009): Literacy predictors and early reading and spelling skills as a factor of orthography: Cross-linguistic evidence. *Written Language and Literacy*, 12(1), 52-81.
- Meško, G.; **Kovčo Vukadin, I.**; Muratbegović, E. (2008): Social – demographic and social – psychological perspectives of fear of crime in Slovenia, Croatia and Bosnia and Herzegovina. In: Kury, H. (ed.): *Fear of crime – punitivity. New developments in Theory and Research. Crime and Crime Policy*, Vol.3, Universitaetsverlag Brockmeyer, Bochum: 173-197.

Prilog 5.3.

Prilog poglavlju 5. Znanstvena i stručna djelatnost, odgovoru na pitanje:

- i) **Opišite sadržaj i karakter do 10 najznačajnijih znanstveno-istraživačkih projekata Vašega visokog učilišta aktivnih u posljednjih 5 godina (brojčani podaci u tablici 5.2). Iznesite mišljenje o kvaliteti rada i rezultatima.**

SAŽECI 10 NAJZNAČAJNIJIH ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKIH PROJEKATA AKTIVNIH U POSLJEDNJIH 5 GODINA (MZOS projekti)

- 1. Naziv projekta: Višekortikalne funkcije i jezik: razvojni i stečeni poremećaji (2007-2013)
Voditeljica: prof. dr. sc. Melita Kovačević**

Sažetak:

Interdisciplinarnim istraživanjem viših kortikalnih funkcija, posebno jezika, to jest jezične obrade, jezičnog razvoja i jezičnih poremećaja omogućuje se te funkcije promatrati na novi način, koristeći tehnološke napredne metode funkcionalnog oslikavanja mozga. Uporabom tih metoda uspostavlja se korelacija između kognitivne ili funkcionalne arhitekture s jedne strane i neuralne arhitekture s druge strane čime se omogućava bolje razumijevanje jezične obrade, jezičnih poremećaja i njihovih uzroka. Istraživanja provedena u sklopu ovog projekta temeljila su se na kombiniranom pristupu bihevioralnih i elektrofizioloških metoda. Ovakav je metodološki pristup omogućio objašnjavanje fenomena vezanih izravno uz jezičnu obradu, ali i objašnjenje uzroka jezičnih poremećaja (primjerice, manipulacija sintaktičkim ili semantičkim osobinama podražaja u elektrofiziološkim ispitivanjima). Rezultati prikupljeni tijekom projekta omogućili su stoga razvoj novih dijagnostičkih postupaka temeljnih na poznavanju uzroka, neuralnog supstrata poremećaja, i na specifičnim osobinama hrvatskoga (takva su, naime, istraživanja vezana za pojedini jezik i njegove specifičnosti). Isto tako, zbog poznavanja istraživanja s drugim metodološki i tematski sličnim istraživanjima u svijetu rezultati su se uspoređivali i na neurokognitivnoj i na jezično-tipološkoj razini s drugim sličnim istraživanjima provedenim u svijetu što svjedoči nekoliko radova objavljenih u sklopu međunarodne suradnje (11 radova). Tijekom svog znanstvenoistraživačkoga djelovanja na projektu istraživači su objavili 49 znanstvenih radova objavljenih u časopisima, knjigama i zbornicima skupova kategoriziranih kao A1 i A2 radovi, a poseban je značaj objavljivanje prvih dijagnostičkih logopedskih testova za procjenjivanje jezične sposobnosti djece i odraslih te predvještina čitanja i pisanja kod predškolske djece.

- 2. Naziv projekta: Kognitivni i jezični razvoj u djece s neurorazvojnim rizikom (2007-2013)
Voditeljica: prof. dr. sc. Marta Ljubešić**

Sažetak:

Medicinski problemi poput hipoksije, perinatalnih mozgovnih oštećenja, razvojnih poremećaja mozga i drugih oblika neurorazvojnih poremećaja mijenjaju ili usporavaju razvoj predjezične i rane jezične komunikacije. Perinatalni čimbenici rizika, kao i utvrđena neurološka oštećenja, mogu se smatrati

varijablama u eksperimentu koji je priroda stvorila. U tom su eksperimentu neurobiološki parametri rizika ili oštećenja nezavisne varijable manipulirane biološkim procesima i medicina ih može objektivno mjeriti, ali ne i spriječiti, dok se parametre kognitivnog, komunikacijskog i jezičnog ishoda može smatrati zavisnim varijablama. Naime, neurobiološka oštećenja ne rezultiraju jasno određenim posljedicama jer razvojni procesi u mozgu imaju obilježja dinamičnosti i plastičnosti. To znači da je tijekom razvoja mozak sposoban reorganizirati obrasce i sustave veza i da je plastičnost centralno obilježje razvoja mozga i učenja (kako u urednim, tako i u narušenim uvjetima). Glavni cilj projekta bio je istražiti obilježja jezičnog razvoja u djece s različitim razvojnim čimbenicima rizika. Projekt se sastojao od zasebnih istraživanja (longitudinalnih i transverzalnih) sa zajedničkim fokusom na razvojnim međudnosima obilježja građe mozga s jedne strane, te bihevioralno definiranih obilježja komunikacije, jezika i spoznaje u djece predškolske dobi. Svako je istraživanje kroz vlastiti metodološki pristup, koji je proizašao iz cjelovitog istraživačkog nacrtu i definiranog istraživačkog protokola, pridonijelo razumijevanju međudjelovanja ovih sustava i time unaprijedio uvid u neurobiološku potku razvojnih jezičnih odstupanja kao i samog jezičnog razvoja. Radi boljeg interdisciplinarnog sagledavanja međudjelovanja genetskih i okolinskih čimbenika, projekt je proveden kao integrativni dio programa Hrvatskog instituta za istraživanje mozga "Razvojna neurobiološka osnova kognitivnih, duševnih i neuroloških bolesti" (programska cjelina "Razvitak i plastičnost: Interakcija genetskih i vanjskih faktora"). Istraživanje se provodilo sa svrhom da se usporedbom jezičnih i kognitivnih obilježja različitih kohorti djece rođene s čimbenicima neurorizika dođe do novih informacija o razvojnom odnosu mozak-ponašanje. Rezultati projekta pronašli su svoju primjenu i u kliničkoj praksi – u razumijevanju različitih razvojnih profila djece predškolske dobi, kao i u unapređenju rane dijagnostike i rane intervencije.

3. Naziv projekta: Usklađivanje intervencija s potrebama djece i mladih u riziku: izrada modela (2007-2013)

Voditeljica: prof. dr. sc. Antonija Žižak

Sažetak:

Glavni cilj projekta odnosi se na osmišljavanje modela intervencija za djecu i mlade u riziku i/ili s problemima u ponašanju prilagođenog njihovim potrebama. Kako bi se taj cilj realizirao u prvom su koraku prevedena i primijenjena tri recentna instrumenta za procjenu rizika i intervencijskih potreba djece i mladih. Metrijska svojstva svih instrumenata potvrdila su da ih je opravdano koristiti u našim uvjetima te su utvrđene specifične prednosti svakog od instrumenata. U drugom koraku utvrđena su područja i razine rizika za djecu i mlade (oba spola u dobi od 7 do 22,5 godine) koji su u vrijeme istraživanja bili uključeni u neki intervencijski program (N=998), odnosno tek trebali biti uključeni u neku intervenciju (N= 611). Rezultati pokazuju da se korisnici institucionalnih, poluinstitucionalnih i izvaninstitucionalnih programa međusobno statistički značajno razlikuju u većini procjenjivanih područja rizika. Očekivanje da s rastom intenziteta rizika raste i intenzitet intervencije djelomično je potvrđeno. Uspješnost intervencijskih programa procjenjivana je kvantitativnim i kvalitativnim pristupom. Kao najuspješnije pokazale su se mjere u pred-pripremnom postupku (odnosno posebne obveze, među kojima posebice izvansudska nagodba, a potom i individualno savjetovanje) te programi produženog stručnog postupka. Neuspješnim mjerama procjenjuju se naročito pojačana briga i nadzor i tretman u odgojnoj ustanovi. U završnoj fazi projekta rezultati su objedinjeni i prikazani na praktičarima prihvatljiv način. Temeljem dobivenih rezultata generirane su smjernice za unapređenje postojećeg modela intervencija za djecu i mlade s problemima u ponašanju u Hrvatskoj koje uključuju: razine rizika kao kriterij za konceptualizaciju razine intervencija; standardiziranu procjenu rizika i drugih obilježja korisnika u funkciji izbora i planiranja intervencije; procjenu jakih strana/potencijala korisnika u funkciji izbora i planiranja intervencije.

4. Naziv projekta: Poremećaji slušnog procesiranja (PSP) u osnovnoškolske djece (2008-2013)

Voditelj: prof. dr. sc. Mladen Heđever

Sažetak:

Cilj projekta bilo je ispitivanje slušnog procesiranja kod djece niže školske dobi. Za potrebe istraživanja konstruiran je (sada i standardiziran) prvi test u Hrvatskoj za ispitivanje poremećaja slušnog procesiranja (Test PSP-1). Poremećaj slušnog procesiranja (PSP) nije poremećaj sluha, recepcije ili smanjene slušne osjetljivosti već poremećaj uzrokovan poteškoćama u razumijevanju slušnog podražaja. PSP predstavlja deficit u procesiranju auditivno prezentiranih informacija, a neadekvatni akustički uvjeti mogu znatno utjecati na ovaj poremećaj. Poremećaj slušnog procesiranja povezan je sa siromašnim sposobnostima u jezičnom razumijevanju i izražavanju, teškoćama čitanja i pisanja, lošom diskriminacijom glasova u govoru, teškoćama u pisanju bilješki tijekom nastave, teškoćama učenja stranog jezika, slabim kratkotrajnim pamćenjem i problemima u ponašanju koji su rezultat poteškoća u učenju i otežanom svladavanju školskog gradiva. Stoga je vrlo važno pravovremeno dijagnosticirati ovaj poremećaj i tretirati ga (rehabilitirati) kako bi se umanjio njegov nepoželjan učinak. Test PSP-1 sastoji se od 4 subtesta: Testa filtriranih riječi, Testa govora u buci, Dihotičkog testa riječi i Dihotičkog testa rečenica. Istraživanje je provedeno na 550 učenika nižih razreda osnovne škole. Standardizacijom testa i statističkom obradom rezultata utvrđena je učestalost poremećaja slušnog procesiranja na ovoj populaciji (oko 3 – 5% djece ima ovaj poremećaj). Iz projekta je do sada publicirano 8 znanstvenih radova (4 A1 i 4 A2) a rezultati istraživanja prezentirani su na 10 domaćih ili inozemnih skupova. U sklopu projekta izrađena su 23 diplomska rada. Projekt je značajan po tome što je u sklopu projekta konstruirana i standardizirana prva i jedina baterija testova u Hrvatskoj za ispitivanje i otkrivanje poremećaja slušnog procesiranja (Test PSP-1).

5. Naziv projekta: Znanstvena utemeljenost i razvoj socijalne pedagogije u Republici Hrvatskoj (2007-2013)

Voditeljica: prof. dr. sc. Zdravka Poldrugáč

Sažetak:

Istraživanje je na konceptualnoj razini nastojalo odgovoriti na pitanja znanstvene utemeljenosti socijalne pedagogije kao interdisciplinarnih znanosti, ukazujući na njen predmet, zadatke i metode. Društvena utemeljenost socijalne pedagogije razmatrana je kroz društvene procese, napose one u Republici Hrvatskoj, koji dovode do sve većih potreba za socijalnim pedagogima i pokušalo se odgovoriti na pitanje u kojoj mjeri obrazovanje socijalnih pedagoga odgovara potrebama hrvatskog društva i potrebama pojedinaca, grupa i zajednica prema kojima je njihovo profesionalno djelovanje usmjereno. S tim ciljem, u empirijskom dijelu istraživanja, utvrdili su se i evaluirali najznačajniji elementi profesionalne kompetentnosti socijalnih pedagoga po procjeni samih praktičara, i to kako u području profesionalne, tako i osobne kompetentnosti za njihovo uspješno profesionalno djelovanje. Time se nastojalo unaprijediti sveučilišne, ali i druge programe osposobljavanja socijalnih pedagoga i kvalitetu stručnog socijalnopedagoškog rada s osobama s poremećajima u ponašanju, u cilju poboljšanja kvalitete stručnih i društvenih aktivnosti usmjerenih socijalnoj integraciji depriviranih socijalnih skupina.

**6. Naziv projekta: Dvojezična komunikacija gluhih i čujućih (2007-2013)
Voditeljica: prof. dr. sc. Sandra Bradarić-Jončić**

Sažetak:

Kao temelj za izradu i evaluaciju programa poučavanja hrvatskog jezika kao drugog jezika za gluhe fluentne korisnike znakovnog jezika, te unapređenje programa poučavanja hrvatskog znakovnog jezika kao stranog jezika za čujuće, ispitani su neki aspekti ovladanosti hrvatskim jezikom (rječnik, prezent, perfekt i futur pravilnih i nepravilnih glagola te sklonidba imenica) u gluhe djece i mladeži osnovnoškolske i srednjoškolske dobi, polaznika redovnih i posebnih škola na području Zagreba, te motivacija i strategije učenja hrvatskog znakovnog jezika kod čujućih osoba koje uče ovaj jezik. Rezultati u kvantitativnom smislu ukazuju na značajne deficite u jezičnim znanjima gluhe djece i mladeži, a pružaju i informativan kvalitativan uvid u teškoće u ovladavanju glagolskom i imeničkom morfologijom, što će imati svoju primjenu u programima poučavanja hrvatskog kao drugog jezika za gluhe. Rezultati istraživanja motivacije i strategija učenja hrvatskog znakovnog jezika kod čujućih osoba (polaznika tečajeva i studenata) ukazuju na potrebu za određenim metodičkim prilagodbama u aktualnom načinu poučavanja studenata – u prvom redu što skorije izrade odgovarajućeg didaktičkog materijala i više prilika za interakcije s različitim fluentnim govornicima.

**7. Naziv projekta: Programi intervencija i neki okolinski čimbenici edukacijskog uključivanja(2007-2013)
Voditeljica: prof. dr. sc. Ljiljana Igrić**

Sažetak:

Cilj ovog projekta bio je ispitati učinke programiranih aktivnosti usmjerenih na školsku okolinu kako bi se djelovalo na prepreke uključivanju djece s teškoćama u razvoju u užoj (obitelj, škola, vršnjaci) i široj (lokalna sredina) okolini te kako bi se utjecalo na razvoj tolerancije i prihvaćanja različitosti. U svrhu ostvarivanja cilja provodio se program „Tolerancijom do škole za sve“ koji je trajao 3 mjeseca, a provodio se s učenicima, učiteljima i roditeljima u redovnim školama u gradu Zagrebu. Program se pratio kroz tjedne opservacije učenika na nastavi, fokus grupni intervju s učenicima, učiteljima i roditeljima, intervju s razrednicom te kroz video snimke radionica učitelja i učenika. Učinci eksperimentalnih programa evaluirali su se kroz višekratna ispitivanja prije, za vrijeme i nakon provedbe programa. Također osmišljena je i kvalitativna evaluacija provedenog programa koja doprinosi produbljivanju spoznaja o temi tolerancije i prihvaćanja različitosti. Rezultati ispitivanja učenika, učitelja i roditelja ukazuju na važne faktore za razvoj tolerancije u školi, koji je preduvjet prihvaćanju različitosti. Program poticanja prijateljskih odnosa među djecom pokazao se kao doprinos njihovom većem zadovoljstvu samima sobom i školom te razvoju tolerantnog odnosa prema drugima. Kvalitativna analiza u svrhu praćenja učinka programa i uvažavanja perspektive učenika, učitelja i roditelja još je u tijeku, a prvi rezultati vezani uz roditelje ukazali su na uspješnost provedbe programa u dijelu osnaživanja roditelja djece s teškoćama u razvoju i osvještavanja roditelja vršnjaka o dobrobiti inkluzije te važnosti implementacije prava djece s teškoćama u razvoju na podržavajuće inkluzivno okruženje u redovnim školama.

**8. Naziv projekta: Utjecaj vršnjačkog pritiska u doba adolescencije (2008-2013)
Voditeljica: prof.dr.sc. Marija Lebedina-Manzoni**

Sažetak:

Vršnjaci su značajan element socijalizacije adolescenata, njihov utjecaj raste porastom dobi djece, a opada postizanjem neovisnosti od roditelja i formiranjem autonomnog identiteta. Rana adolescencija je razdoblje u kojem je vršnjački pritisak najsnažniji. Cilj istraživanja je ispitivanje odnosa podložnosti vršnjačkom pritisku, dobi i spola ispitanika, s njihovim samopoštovanjem, simptomima anksioznosti i depresivnosti (karakteristike adolescenta) te s roditeljskim ponašanjem i kvalitetom prijateljskih odnosa (karakteristike okoline). Ukupan broj sudionika obuhvatio je 960 adolescenata u četiri hrvatska grada koja su administrativna i gospodarska središta regija (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek). Uzorak adolescenata obuhvaćen ovim ispitivanjem činili su učenici sedmog i osmog razreda osnovne škole te prvog, drugog i trećeg razreda srednje škole. Interpretacija rezultata objasnila je odnos vršnjačkog pritiska, karakteristika ličnosti i nekih okolinskih faktora (dimenzije roditeljskog ponašanja i kvaliteta prijateljskih odnosa). Iz prikupljenih podataka izdvojio se onaj segment rezultata koji je imao najveću prediktivnu vrijednost za podložnost vršnjačkom pritisku. Rezultati projekta prezentirani su na međunarodnim konferencijama psihologa diljem svijeta, a projekt je rezultirao i knjigom izdanom u Njemačkoj: Peer Pressure in Adolescence - Boundaries and Possibilities / Lebedina Manzoni, Marija ; Lotar, Martina; Ricijaš, Neven, Saarbrücken: LAP Lambert Academic Publishing, 2011.

**9. Naziv projekta: Evaluacija teorije kriminalnog i ovisničkog stila u zatvorskom sustavu (2007-2013)
Voditelj: prof. dr. sc. Milko Mejovšek**

Sažetak:

Cilj projekta bio je ispitivanje koncepata teorije životnog stila na području kriminaliteta i ovisnosti u hrvatskom zatvorskom sustavu (Walters, 1998, 2000a, 2000b). S obzirom da teorija ima precizno definirane i strukturirane koncepte popraćene odgovarajućim mjernim instrumentarijem, te je samim time provjerljiva, prvi je cilj bio provjera mjernih karakteristika instrumentarija (pouzdanost, homogenost, reprezentativnost, valjanost). Nadalje, drugi cilj projekta je bila provjera ove teorije usporedbom s poznatom teorijom Kriminogenih rizika/potreba (mjerni instrument LSI-R), koja je evaluirana u RH. Treći cilj bio je utvrditi kolika je uključenost u životne stilove kriminaliteta i droga populacije osuđenika u RH, koji prolaze Centar za psihosocijalnu dijagnostiku Zatvora u Zagrebu. Rezultati su pokazali kako neki instrumentariji imaju zadovoljavajuće mjerne karakteristike, ali i da se neki mjerni instrumenti moraju poboljšati kako bi ih se moglo upotrebljavati u svakodnevnoj penološkoj i tretmanskoj praksi. Također se pokazalo kako je većina mjernih instrumenata u dobroj relaciji s kriterijskim instrumentom LSI-R te specifičnostima vezanima uz kriminalni povrat te kriminalnu karijeru.

**10. Naziv projekta: Rano otkrivanje autizma – PRP i evaluacija ranih interventnih programa (2007-2013)
Voditeljica: prof. dr. sc. Jasmina Škrinjar**

Sažetak:

Autizam spada u grupu pervazivnih razvojnih poremećaja koje karakteriziraju: a) poremećaj recipročnih socijalnih interakcija b) verbalne i neverbalne komunikacije, c) ograničeni i repetitivni

obrasci ponašanja interesa i aktivnosti. Pozitivni ishodi razvoja značajno ovise o ranoj identifikaciji poremećaja i brzom upućivanju u primjerene programe rane intervencije. Suvremena istraživanja dokazuju da kombinacija strukturiranog DTI programa i podučavanja u prirodnoj okolini predstavlja najuspješniji oblik bihevioralnog ranog interventnog programa (Kasari, 2002; Wolery i sur., 2002, Baker i sur., 2003; Baird, 2006). Empirijski nalazi u zadnjih 10 godina naglašavaju i razvojni pristup koji se temelji na interakciji i uvažavanju različitosti (Greenspan, 1998). Ne postoje istraživanja koja bi uspoređivala ta dva pristupa. U Hrvatskoj se poremećaji iz autističnog spektra kasno dijagnosticiraju, a rani interventni programi uopće ne postoje. Glavni cilj ovog istraživanja je usporediti i evaluirati dva različita programa rane intervencije. U skladu s time postavljena je hipoteza istraživanja: H1 Postoje razlike u razvojnom postignuću djece s poremećajima iz autističnog spektra koja su uključena u razvojni program rane intervencije i djece koja su uključena u bihevioralni program rane intervencije. Definirane su sljedeće podhipoteze: H1.1 Razvojni program rane intervencije i bihevioralni program rane intervencije različito će utjecati na razvoj komunikacije djece s poremećajima iz autističnog spektra; H1.2 Razvojni program rane intervencije i bihevioralni program rane intervencije različito će utjecati na adaptivno ponašanje djece s poremećajima iz autističnog spektra; H1.3 Razvojni program rane intervencije i bihevioralni program rane intervencije različito će utjecati na kognitivno funkcioniranje djece s poremećajima iz autističnog spektra; H1.4 Razvojni program rane intervencije i bihevioralni program rane intervencije različito će utjecati na razvoj simboličke igre djece s poremećajima iz autističnog spektra. Istraživanje je provedeno usporedbom učinaka evaluiranih programa na uzorku od 20 ispitanika podijeljenog u 2 dva poduzorka izjednačena prema kronološkoj dobi, spolu, razini intelektualnog funkcioniranja djece te obrazovanju i bračnom statusu njihovih roditelja. S jednom grupom ispitanika provodio se razvojni, a s drugom bihevioralni program poticanja razvoja specifičnih sposobnosti/vještina za koje je procijenjeno odstupanje u razvoju tipično kod pervazivnih razvojnih poremećaja. Oba programa provodila su se podučavanjem jedan na jedan 20 do 25 sati tjedno. Inicijalnu i finalnu procjenu primjerenim instrumentima proveli su procjenitelji. Sve postavljene hipoteze su potvrđene.

Prilog 5.4.

Prilog poglavlju 5. Znanstvena i stručna djelatnost, odgovoru na pitanja:

- l) **Opišite sadržaj i karakter stručnih projekata ovoga visokog učilišta aktivnih u posljednjih pet godina (brojčani podaci u tablici 5.3). Iznesite mišljenje o kvaliteti rada i rezultatima.**
- m) **Navedite utjecaj rezultata stručnih i razvojnih projekata Vašega visokog učilišta i usluga na razvoj domaće privrede, uslužnog sektora i državne uprave.**

CENTAR ZA REHABILITACIJU EDUKACIJSKO-REHABILITACIJSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Centar za rehabilitaciju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (u daljnjem tekstu Centar) nastavna je i klinička jedinica ERF-a koja je tijekom 2012. godine proslavila 15 godina svoga djelovanja. Centar je vježbaonica za provođenje vježbi i praktičnoga rada za studente preddiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija koji se izvode na Fakultetu. Stručne aktivnosti koje se provode u Centru primjer su uspješnog međudjelovanja znanosti, prakse i nastave čime se Centar sve više izdvaja kao mjesto kliničke izvrsnosti za pojedina područja, jedinstveno u Republici Hrvatskoj. Nastavnici ERF-a kao i dva stručna suradnika osiguravaju stručnu potporu za korisnike širokog dobnog raspona koji imaju različite razvojne teškoće ili poremećaje (od novorođenčadi s čimbenicima neurorizika do osoba treće životne dobi koje su imale moždani udar). Kontinuirani priljev korisnika kao i liste čekanja na pojedinu uslugu upućuju na podatak da je Centar tijekom godina prepoznat u akademskoj, stručnoj i široj zajednici, na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini, kao mjesto osobite znanstveno-stručne ekspertize i izvrsnosti u pružanju neposredne savjetodavno-edukativne i stručne potpore. Rad u Centru je organiziran u okviru 12 kabineta koji su temeljem prirode usluga koje razvijaju usko specijalizirani za rad s osobama s različitim razvojnim ili stečenim teškoćama, kao i rad na preventivnim programima:

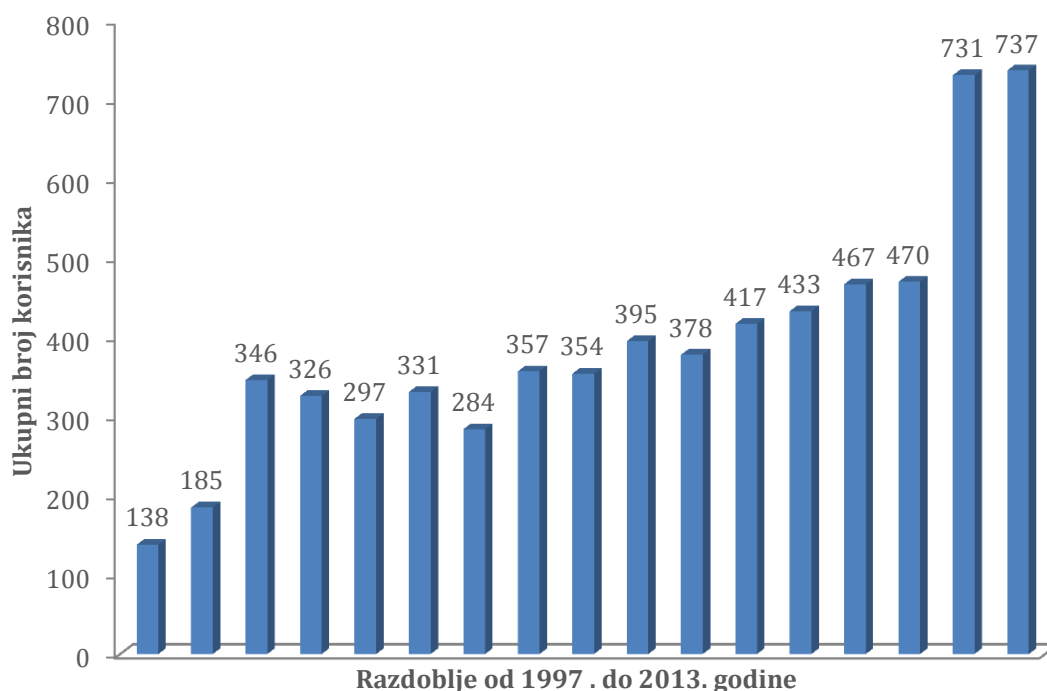
- Kabinet za edukacijsko-rehabilitacijsku podršku,
- Kabinet za oštećenja sluha,
- Kabinet za oštećenja vida,
- Kabinet za poremećaje iz autističnog spektra,
- Kabinet za psihoterapiju,
- Kabinet za ranu komunikaciju,
- Kabinet za ranu psihomotoričku stimulaciju,
- Kabinet za razvojnu procjenu i podršku,
- Kabinet za senzornu integraciju,
- Kabinet za komunikacijske teškoće odraslih,
- Logopedski kabinet,
- Odgojno savjetovalište.

U navedenim kabinetima se različitim intenzitetima odvijaju (www.centar.erf.hr) klinički i nastavni rad, provode znanstveno-istraživački i stručni projekti te promotivne aktivnosti:

a) Klinički stručni rad u području razvojnih odstupanja i teškoća (savjetovanje, prevencija, dijagnostika, procjena, tretman/terapija)

Analiza podataka o ukupnome broju korisnika od razdoblja osnutka Centra (1997. godina) do danas ukazuje na značajni porast broja korisnika na godišnjoj razini (Slika 1).

Slika 1. Prikaz ukupnog broja korisnika na godišnjoj razini od razdoblja osnutka Centra do danas

S obzirom na činjenicu da u Centru rade znanstveno-nastavni djelatnici Fakulteta koji imaju različite radne obveze i samo dva stručna suradnika, dosegnuta je zavidna razina broja korisnika koji godišnje koriste usluge Centra. Taj broj je od osnutka Centra do danas porastao pet puta, a trend još većeg porasta se uočava posljednje dvije godine.

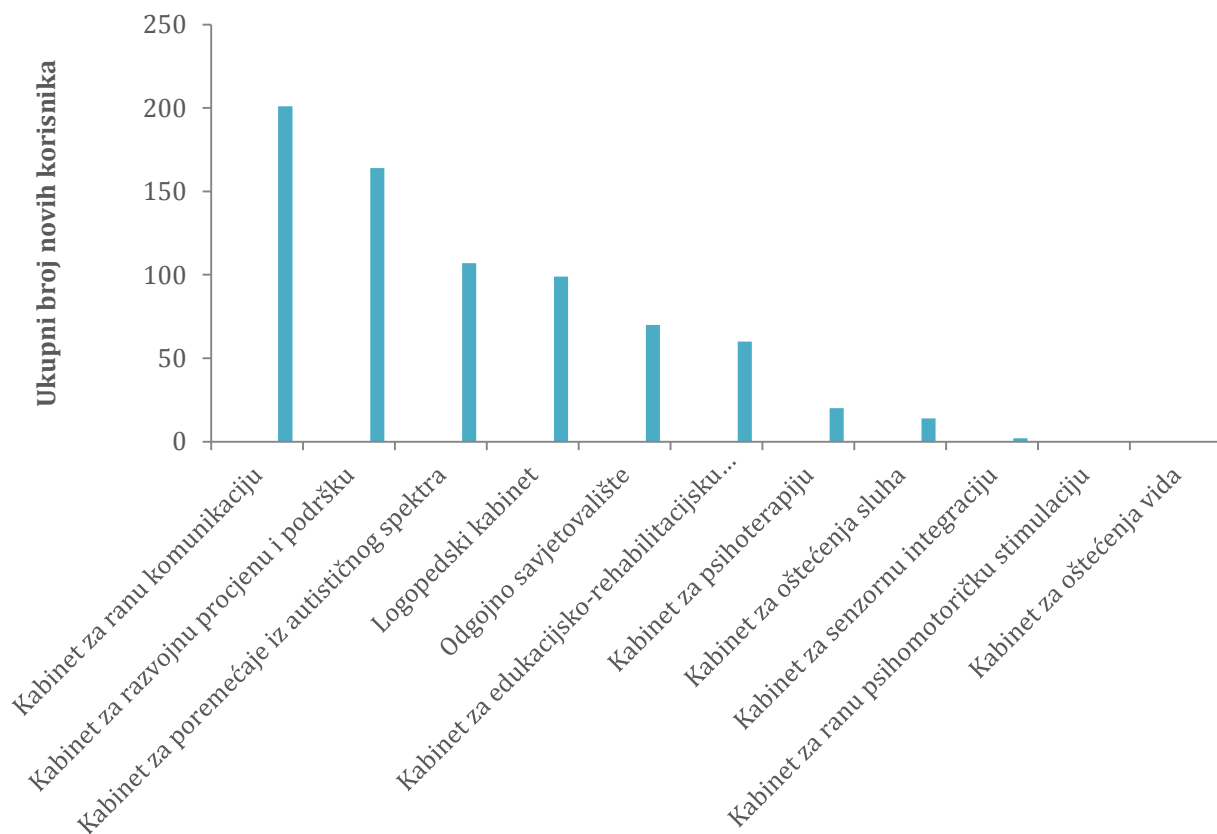
Klinički stručni rad obuhvaća savjetovanje, prevenciju, procjenu, tretman, terapiju i (re)habilitaciju u području:

- roditeljske zabrinutosti za djetetov razvoj, ponašanje ili učenje,
- neurorazvojnog rizika,
- oštećenja vida,
- oštećenja sluha,
- intelektualnih teškoća,
- poremećaja iz autističnog spektra,
- motoričkih poremećaja i kroničnih bolesti,
- problema u ponašanju,
- teškoća jezika, govora i glasa,
- teškoća čitanja i pisanja,
- teškoća učenja,

- poremećaja pažnje/hiperaktivnog poremećaja (ADHD),
- emocionalnih teškoća,
- komunikacijskih teškoća,
- selektivnog mutizma i
- teškoća hranjenja i gutanja.

Rad u kabinetima odvija se različitim intenzitetom (Slika2). Prema ukupnome broju novih korisnika na godišnjoj razini *Kabinet za ranu komunikaciju, Kabinet za razvojnu procjenu i podršku, Logopedski kabinet, Kabinet za poremećaje iz autističnog spektra, Odgojno savjetovalište i Kabinet za edukacijsko-rehabilitacijsku podršku* najaktivnije su jedinice Centra. *Kabinet za ranu komunikaciju* je jedna od prvih jedinica Centra te je prepoznat od stručnjaka i roditelja kao specijalizirani servis koji pruža kvalitetnu stručnu procjenu, koju istovremeno obavljaju psiholog i logoped za djecu predškolske dobi koja ne govore ili slabo komuniciraju. Posljednjih godina su čak 60% korisnika ovoga Kabineta djeca do šeste godine starosti. Tijekom cijele godine brojne obitelji čekaju samo na razvojnu procjenu, često i po godinu dana, što je preveliko vremensko razdoblje za dijete u toj dobi.

Slika 2. Intenzitet rada po jedinicama Centra tijekom 2013.godine

I drugi su kabineti po vrsti i kvaliteti usluge prepoznati u stručnoj i široj zajednici te im djecu često upućuju drugi stručni suradnici, nastavnici i odgojitelji. Tako postoji lista čekanja i za usluge *Kabineta za razvojnu procjenu i podršku* u kojem se pretežno provodi psihološka dijagnostika u dobnom rasponu od rane predškolske dobi pa do adolescencije i odrasle dobi (npr. različitih razvojnih teškoća, školskog neuspjeha, procjene potreba za prilagodbama na državnoj maturi, dijagnosticiranje ADHD-a u odrasloj

dobi, problema mentalnog zdravlja, itd.), tretmana emocionalnih teškoća (terapija igrom) i savjetovanja roditelja (adoptivne obitelji, obitelji djece s razvojnim teškoćama i teškoćama učenja), te za usluge *Logopedskog kabineta* (npr. specifične teškoće učenja kao što su teškoće čitanja i pisanja, disleksija, te procjene učenika za državnu maturu). Nerijetko stručni timovi iz predškolskih ustanova ili škola inzistiraju na stručnome nalazu i mišljenju upravo stručnjaka iz Centra. *Kabinet za razvojnu procjenu i podršku* godinama razvija metode prepoznavanja i poticanja djece s poremećajem pažnje/hiperaktivnim poremećajem (ADHD), savjetovanja roditelja i učitelja/odgajatelja/stručnih suradnika. Nadalje, ostvarena je kontinuirana suradnja između Centara za socijalnu skrb i *Odgojnog savjetovališta* temeljem koje su brojni adolescenti uključeni u socijalnopedagoški tretman (mjera posebne obveze). Ako promatramo razloge zbog kojih korisnici dolaze u Centar, u prosjeku 14% korisnika navodi upravo poremećaje u ponašanju.

Većina korisnika dolazi zbog teškoća glasa, govora i jezika te teškoća učenja (44%) koje roditelji prilikom telefonskoga kontakta navode kao glavni razlog zbog kojega traže stručnu pomoć.

b) Nastavni rad

Centar za rehabilitaciju ERF-a nastavna je baza za studente Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta. Dosadašnji petnaestogodišnji rad Centra obilježen je s jedne strane promjenama u prostornim uvjetima. Prvotno je djelovao u prostorima zagrebačkog Dječjeg vrtića Vrbik. Zahvaljujući novčanom ulaganju Sveučilišta u Zagrebu, uz suglasnost tadašnjeg Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Centar je početkom 2005. godine preseljen u Ilicu 83 (u dio prostora Centra za odgoj i obrazovanje *Slava Raškaj*). Preseljenjem Edukacijsko – rehabilitacijskog fakulteta u Znanstveno-učilišni Kampus Borongaj, Centar za rehabilitaciju dobiva na raspolaganje prostor od 800 m². Uređenje prostora novčano je poduprlo Sveučilište u Zagrebu. Pojedini kabineti opremljeni su uređajima za snimanje i jednostranim staklima koji omogućavaju neometani rad stručnjaka, prisutnost studenata i dobivanje video zapisa.

Novi prostori koje Centar ima na raspolaganju od preseljenja u Znanstveno-učilišni kampus Borongaj do danas otvorili su mogućnost održavanja većeg broja vježbi u prostorima Centra. U Centru su se tijekom posljednje dvije godine održale brojne vježbe za studente preddiplomskih i diplomskih studija Logopedija i Edukacijska-rehabilitacija (Tablica 1). U ljetnome semestru veliki broj studenata završne godine studijskih programa Logopedija i Edukacijska rehabilitacija provodi individualnu praksu u Centru. Studenti su vrijedan doprinos i posebnost rada Centra, te njihova uključenost daje novu kvalitetu, kako korisnicima s kojima su u kontaktu, tako i samim studentima koji tijekom vježbi i prakse stječu vrijedno kliničko iskustvo i potkrepljuju teorijsko znanje. Materijali i podaci prikupljeni u Centru se koriste i u nastavne svrhe (npr. snimke), pri čemu se poštuje dobrobit korisnika i etička načela. Tijekom posljednje dvije godine kroz Centar je prošlo ukupno tridesetak studenata volontera koji su značajno pripomogli u različitim aktivnostima (u okviru predmeta *Volonterski rad*).

Tablica 1. Popis predmeta čije se kliničke vježbe izvode u Centru za rehabilitaciju ERF-a

Studijski program: LOGOPEDIJA	Naziv predmeta
Preddiplomski studij	Logopedska praksa Diferencijalna dijagnostika Poremećaji čitanja i pisanja 1 Artikulacijski poremećaji Volonterski rad Afazija I

Diplomski studij	Potpomognuta komunikacija Logopedska dijagnostika Poremećaji socijalne komunikacije Fonološki poremećaji Rehabilitacija slušanja i govora Mucanje Logopedska praksa Specifične teškoće učenja Artikulacijsko-fonološki poremećaji Poremećaji čitanja i pisanja 2
Studijski program: REHABILITACIJA	Naziv predmeta
Preddiplomski studij	Rana razvojna rehabilitacija Praktikum iz rane razvojne rehabilitacije Razvoj osoba s poremećajima iz autističnog spektra Volonterski rad Rehabilitacijski programi za djecu s intelektualnim teškoćama Poticanje perceptivno-motoričkih sposobnosti Bihevioralni pristup učenju Podučavanje osoba s poremećajima iz autističnog spektra
Diplomski studij	Programiranje u radu s osobama s poremećajima iz autističnog spektra I Praktikum iz terapije igrom Metode u edukacijskoj i okupacijskoj rehabilitaciji
Poslijediplomski specijalistički studij	Naziv predmeta
Rana intervencija u edukacijskoj-rehabilitaciji	Rani interventni programi u logopediji Vođeni praktikum iz ranih interventnih programa u logopediji

c) Znanstveno-istraživački i stručni projekti

U provedbi stručnih projekata Centar tijekom posljednjih pet godina surađuje s drugim pružateljima usluga, najčešće organizacijama civilnoga društva jer se navedena suradnja pokazala izrazito korisnom za brzi prijenos novih znanja u praksu, ali i za širenje broja usluga za korisnike Centra. Popis stručnih projekata za petogodišnje razdoblje nalazi se u Tablici 5.3. u okviru 5. poglavlja Samoanalize, u kojoj je navedeno koji su se projekti provodili u Centru.

Pojedini kabineti provode manje znanstvene projekte (npr. u okviru izrade poslijediplomskih magistarskih ili doktorskih radova). Tako je primjerice ERF partnerska institucija na programu *Rana intervencija u djece s razvojnim odstupanjima i teškoćama* (2011.-2014.) kojeg podupire Ministarstvo socijalne politike i mladih. Navedena suradnja značajna je za jedan dio najmlađih korisnika Centra koji su prošli stručnu procjenu te im je putem projekta osigurana i stručna potpora u obitelji kao i savjetovanje roditelja. Valja napomenuti da se ovaj vid suradnje s civilnim sektorom pokazao izrazito uspješnim jer je na godišnjoj razini ukupno 50 obitelji uključeno u različite usluge iz sustava rane intervencije koje bi u protivnom nastavile zahtjevnu potragu za adekvatnom stručnom pomoći. U prostorima Centra se održavaju različite aktivnosti iz navedenog programa.

U Logopedskom kabinetu se tijekom 2012.i 2013. provodio projekt *Zdrav glas za sve nas*, koji je namijenjen vokalnim profesionalcima (voditeljica dr.sc. Ana Bonetti). Navedeni projekt novčano je podržan od strane Gradskog ureda za zdravstvo i branitelje. U okviru projekta objavljena je brošura *Multidisciplinarna edukacija o prevenciji poremećaja glasa*.

U okviru projekta *ICT sustavi za osobe sa složenim komunikacijskim potrebama*, kojeg je Fakultet elektrotehnike i računarstva provodio u suradnji s ERF-om i nekoliko drugih fakulteta, testirane su različite aplikacije za djecu sa složenim komunikacijskim potrebama. Provođenje projekta osigurao je Fond za razvoj Sveučilišta u Zagrebu. Temeljem navedene suradnje korisnici Centra među prvima imaju priliku koristiti inovativne usluge koje se temelje na informacijsko-komunikacijskim tehnologijama.

d) Promotivne aktivnosti

Promotivne aktivnosti se u pravilu vežu uz predstavljanje stručnih projekata ili obilježavanje pojedinih događaja. Brojni su javni nastupi suradnika Centra (u radijskim i TV emisijama, dnevnom i tjednom tisku), ali Centar se u medijima pojavljuje oprezno zbog premalih kapaciteta za prihvatanje novih korisnika. Ostvarena je uspješna dugogodišnja suradnja sa strukovnim udrugama, kao što su npr. *Hrvatsko logopedsko društvo, Udruga socijalnih pedagoga, Hrvatska udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu, Hrvatska udruga za disleksiju, Udruga za ranu logopedsku i edukacijsko-rehabilitacijsku intervenciju, Hrabri telefon, CIP IDEM*.

Prilog 6.1. Letak za strane studente

LIST OF COURSES AVAILABLE TO EXCHANGE STUDENTS (IN ENGLISH) FOR ACADEMIC YEAR 2012/2013:

COURSE TITLE	Semester (Winter/Summer)	ECTS	STUDY LEVEL (BA/BSc, MA/MSc)
UNDERGRADUATE STUDIES			
1. Psycholinguistic	Winter	5	BA
2. Planning Programme in Rehabilitation of Children and Youth with Intellectual Disabilities	Winter	4	BA
3. Learning Disabilities	Winter	4	BA
4. Development of Persons with Intellectual Disabilities	Summer	3	BA
5. Voice Disorders I	Summer	5	BA
6. Neurolinguistic I	Summer	4	BA
7. Developmental Psycholinguistic	Summer	5	BA
8. Comparative Criminology 1	Summer	3	BA
GRADUATE STUDIES			
1. Development of Children with Learning Disabilities	Winter	4	MA
2. Juvenile Delinquency – Theory, Research and Interventions	Winter	4	MA
3. Individual Education Programmes	Winter	5	MA
4. Program of Perceptual-Motor Stimulation	Winter	3	MA
5. Neurolinguistic II	Winter	4	MA
6. Comparative Criminology 3	Summer	3	MA

Courses taught in English are offered according to the needs of students from abroad (on the principle of individual consultations in English with the professors).

Please see the course description on the English page of www.erf.unizg.hr.

FOR MORE INFORMATION PLEASE CONTACT INTERNATIONAL RELATIONS OFFICE OF THE UNIVERSITY OF ZAGREB (www.unizg.hr).

INSTITUTIONAL PROFILE

The Faculty of Education and Rehabilitation Sciences is an institution of higher education of the University of Zagreb. It is the central and unique higher education institution in the Republic of Croatia providing education for professionals who will work with persons who have special needs and with their environment. The core activities of the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences are scientific and educational, including scientific-research and professional training.

UNDERGRADUATE STUDY PROGRAMMES

BACHELOR'S STUDY PROGRAMMES	DURATION (SEMESTERS)	ECTS	LANGUAGE OF INSTRUCTIONS
Rehabilitation	6	180	Croatian
Social Pedagogy	6	180	Croatian
Speech-Language Pathology	6	180	Croatian

GRADUATE STUDY PROGRAMMES

MASTER'S STUDY PROGRAMMES	DURATION (SEMESTERS)	ECTS	LANGUAGE OF INSTRUCTIONS
Educational Rehabilitation	4	120	Croatian
Social Pedagogy	4	120	Croatian
Speech-Language Pathology	4	120	Croatian

- EDUCATIONAL REHABILITATION STUDY** - students acquire competencies in assessment, education and rehabilitation, art therapy, research and social inclusion related to the people with disabilities.

LEARN CROATIAN

CROATICUM – Center for Croatian as a Second and Foreign Language (www.croaticum.ffzg.hr) For the EILC Croatian course (beginners level) in September, before the start of the winter semester/academic year visit www.mobitnost.hr.

CONTACT INFORMATION & ADDRESS:

Faculty of Education and Rehabilitation Sciences

University of Zagreb

Znanstveno učilišni kampus

Borongajska cesta 83f

10 000 Zagreb, Croatia

www.erf.unizg.hr

Head of the international relations:

Anamarija Žic Ralić, Ph.D.

medunarodna@erf.hr

ECTS-koordinator:

Ana Wagner Jakab, Ph.D.

awagner@erf.hr

Coordinator for international relations:

Vesna Čavić

vcavic@erf.hr

University of Zagreb
Faculty of Education and
Rehabilitation Sciences

www.erf.unizg.hr

- if there is an agreement with the University of Zagreb within your area of studies, your home university can nominate you for student exchange period at the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences University of Zagreb
- in order to be accepted you will need to fill in the online application at the University of Zagreb's website (www.unizg.hr)

APPLICATION DEADLINES

(to receive complete application documents from students)

- 10 May - winter (1st) semester / academic year (starting in October)
- 10 November - summer (2nd) semester (starting in March)

WINTER (1st) SEMESTER:

October 1 to February 28/29

Winter examination period (no classes):

February

SUMMER (2nd) SEMESTER:

end of February/beginning of March 1 to June 30

Summer examination period (no classes):

June 15 to July 15

- SOCIAL PEDAGOGY STUDY** - trains professionals for scientific research and professional work with individuals, groups and communities at risk of developing/existing behavior disorders. Professional activities cover the area of detection, diagnostics and prevention, treatment and post-treatment interventions in the field of behavior disorders in children, youth and adults.

- SPEECH-LANGUAGE PATHOLOGY (SLP) STUDY** - trains professionals for work on prevention, detection, diagnostics, and rehabilitation of various voice, speech and language disorders, hearing impairment and rehabilitation of dysphagia, dyslexia, dysgraphia, as well as augmentative and alternative communication.

INTERNATIONAL COOPERATION

From the academic year 2011/12 Croatia is a full member of the LLP Programme.

INFORMATION FOR ERASMUS STUDENTS:

- contact the international office of the institution where you study at home - according to your preferences and wishes, they can help you find the possible host institutions, explain the selection procedure and financial support you can receive

INFORMATION FOR FACULTIES:

- if you wish to sign Erasmus bilateral agreement with the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences please contact us for more information www.erf.unizg.hr
- Deadline for signature: November 01 of the current academic year for the next academic year